

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

**SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

19 Mart 2013 Salı

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

19 Mart 2013 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Komisyon Kâtip Üye seçimi	1:2
Türk Petrol Kanunu Tasarısı (1/725)	2:24

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:24
Komisyon Katip Üye seçimi	1:2
Önerge	1
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	1
Orhan KARA SAYAR (Hatay)	1
Mustafa ÖZTÜRK (Bursa)	2
Türk Petrol Kanunu Tasarısı	2:24
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı) (Kayseri)	2, 14
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	3:5, 13:14
Alim IŞIK (Kütahya)	5:6
Soner AKSOY (Kütahya)	6:7
Mustafa ÖZTÜRK (Bursa)	7:9
Ali ERCOŞKUN (Bolu)	9:10
Mehmet ERDOĞAN (Gaziantep)	10
Kemal DEĞİRMENDERELİ (Edirne)	10:11
Mehmet KUL (Petrol Mühendisleri Odası Başkanı)	11:12
Orhan DURAN (PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı)	12:13, 14
Hüseyin ÜZÜLMEZ (Konya)	13:14
Önerge	14
Alim IŞIK (Kütahya)	15
Osman AYDIN (Aydın)	15
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	15:16
Kemal DEĞİRMENDERELİ (Edirne)	16
Madde 1	17
Alim IŞIK (Kütahya)	17:18
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	17, 18:19

Kemal DEĞİRMENDERELİ	(Edirne)	19
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	19:20
Önerge		20
Mehmet Ali SUSAM	(İzmir)	20, 21, 22, 23
Alim IŞIK	(Kütahya)	20:21, 22:23
Hükümet Temsilcisi		21, 22
Komisyon Uzmanı		21
Kemal DEĞİRMENDERELİ	(Edirne)	21, 22
Mustafa ÖZTÜRK	(Bursa)	23
Osman AYDIN	(Aydın)	23, 24
Taner YILDIZ (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)	(Kayseri)	24

Açılma Saati: 15.20

Kapanma Saati: 17.42

19 Mart 2013 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.20

BAŞKAN: M. Mücahit FINDIKLI (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin ÜZÜLMEZ (Konya)

SÖZCÜ: Halil MAZICIOĞLU (Gaziantep)

0

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli davetliler ve kıymetli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Yeterli çoğunluğumuz vardır, gündemimizde yer alan konuları görüşmek üzere toplantıyı açıyorum.

İlk gündem maddemiz Komisyon Kâtibi seçimi. Daha evvel Komisyon üyemiz olan, Kâtip olan arkadaşımız Plan ve Bütçe Komisyonuna geçmişti. Dolayısıyla onun yerine bir Kâtip üye seçimi olacak. Bununla ilgili kapalı oyla seçim yapılıyor. Tasnif komisyonu -en genç üyelerden oluşur diye- Ömer Selvi, Niğde Milletvekilimiz ve Mehmet Galip Ensarioğlu, Diyarbakır Milletvekilimiz.

Dolayısıyla tasnif komisyonunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon Kâtibi seçimi için önümüzdeki pusulalardaki “Kâtip üye” kısmına üye ismi yazarak pusulayı zarf içinde tasnif komisyonumuza iletmenizi rica ediyorum.

Bu konuyla ilgili Komisyonumuza gelen bir teklif var, okuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına,

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Kâtibi olarak Bursa Milletvekili Mustafa Öztürk'ü aday olarak öneriyoruz. Bilgilerinize arz ederiz.

Hüseyin Üzülmöz

Soner Aksoy

Konya

Kütahya

BAŞKAN – Peki, hazır olan zarfları toplayalım. Bana iletilen başka teklif yok.

Zarfını teslim etmeyen milletvekillerimiz varsa lütfen teslim etsinler.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Seçimde usul nasıl? Kaç kişiyle...

BAŞKAN – Salt çoğunluk. Salt çoğunlukla toplanıyoruz, katılanların salt çoğunluğuyla da karar alıyoruz tüzüğe göre.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Aslında bu Kâtip üyeyi de muhalefetten seçerseniz de Başkanlık Divanında muhalefetin de bir temsilcisi olsa güzel olmaz mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Komisyonunda muhalefet kendisini çok iyi temsil ettiği için, efendim, ayrıca bir gerek hissetmiyoruz.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – O zaman tamam, anlaştık.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Zarfını vermeyen vekilimiz kaldı mı?

Zarf toplama işlemi tamamlandı. Tasnif komisyonu göreve başlayabilir.

Değerli arkadaşlar, tasnif yapılırken, bu arada, Komisyonumuzun yeni üyelerinden Sayın Nihat Zeybekci, Denizli Milletvekilimiz... Dışarı mı çıktı?

ORHAN KARA SAYAR (Hatay) – Telefon geldi de, onun için çıktı efendim.

BAŞKAN – Peki, gelsin, öyle tanıtayım. Nihat Bey 24'üncü Dönem Denizli Milletvekilimiz.

Tasnif komisyonu: Ömer Selvi, Niğde Milletvekili; M. Galip Ensarioğlu, Diyarbakır Milletvekili.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu, Kâtip seçimi için 19/3/2013 Salı günü saat 15.15'te toplanmış ve kullanılan 16 adet oy pusulasının tasnifi sonucu aşağıdaki adları ve soyadları yazılı üyeler, karşılarında gösterilen oyu almışlardır.

Mustafa Öztürk (Bursa): 13 oy.

3 oy boş, geçersiz.

Peki, Mustafa Bey'e hayırlı uğurlu olsun.

Bir teşekkür için, buyurun.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Çok değerli Komisyon üyelerimize teşekkür ederim, güvenlerine ve desteklerine. İnşallah hayırlı bir hizmet ederiz.

Sayın Başkanım, hayırlı olsun.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Çok Değerli Sayın Bakanım, Komisyon üyesi arkadaşlarım; gündemimizin 2'nci maddesinde yer alan ve Başkanlıkça 25/12/2012 tarihinde tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna ve esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen (1/725) esas numaralı Türk Petrol Kanunu Tasarısı'nın görüşmelerine geçiyoruz.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeleri açıyorum. İlk sözü, Hükûmet adına Sayın Bakana veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı ve değerli üyesi arkadaşlarım, beraber mesai yaptığımız değerli arkadaşlarım, özel sektörün ve petrol piyasasının değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle, Mustafa Bey'i ben de yeni görevinden dolayı tebrik ediyorum, başarılar temenni ediyorum.

Tabii, Petrol Kanunu'nu Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetimiz kanun tasarısı olarak Bakanlar Kurulunda görüştü ve Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderdi ve ilgili Komisyonu olan sizlerin de tensiplerinize bu kanun tasarısını sunmuş olacağız.

Tabii, 1954 yılında çıkarılan ilk yasadan sonra 1994 yılına kadar bu yasa 9 defa değişti. Dinamik bir sektör, bu süreci hep beraber takip edebiliyor olmamız lazım ve en son yapılan önemli bir değişiklik: Biliyorsunuz, piyasa kanunları çıkmaya başladıkça arama, üretim, iletim, dağıtım, rafineri gibi hizmetlerin her birisi bu kanunun içerisine dercedilmişti önceden ama şimdi, piyasa kanunlarıyla beraber bir nevi o büyük paketin içerisi boşaltılmış oldu ve sonuçta bizim 29 tane asıl ve 4 tane de geçici maddesi olmak üzere en son büzülmüş hâli, en son hâlinde bu kanun tasarısını bu hâliyle huzurlarınıza getirmiş bulunuyoruz. Bunun içerisinden, dediğim gibi rafinajlar, dağıtımlar, iletimler çıkarılınca yalnızca arama faaliyetleriyle alakalı kısımlar, ruhsatlandırmaya tabi olan kısımlar burada kalmış oldu ve önceki Petrol Kanunu da bir nevi güncelliğini yitirmişti.

Bununla neler yapıyoruz, ne tür değişiklikler getiriyoruz? Tabii ki bunlar maddelerinde konuşulacak ama daha sistematize, daha ruhsat alanları belirlenmiş, netleşmiş ve TPAO'nun da şu ana kadar 180'den daha fazla ruhsat alanı alamıyor iken şu anda onun da önünü açan ve uluslararası bir şirket hâline gelmesini kolaylaştıran bir kısım yapılandırmalar içerisine gittik. Mesela, Karadeniz'deki, denizlerdeki ruhsat alanlarını... Toplam Türkiye'de ruhsat alanlarıyla ilgili bir sınırlandırma vardı ve toplam ruhsat alanları 18 petrol bölgesine ayrılmıştı. Şimdi iki temel bölgeye ayırıyoruz, "Karalardaki" ve "Denizlerdeki" diye, denizlerdeki de "Kara suları içi" ve "Kara suları dışı" olmak üzere ve toplam Karadeniz'de şu ana kadar 7 tane ruhsat alanı varken biz bunu 33 adete çıkarıyoruz. Gerek uluslararası sermayeyle beraber arama faaliyetlerinde bulunabilecek bir Karadeniz oluşturmak gerekse yerli yatırımcılarımızdan bu tür kabiliyetleri olanlara bu alanı açmak açısından. Bizim ruhsat alanlarıyla alakalı, şu ana kadar en az 1.693 adet civarında ruhsat alanına ve 6.023 adet de maksimum ruhsat alanına çıkartıyoruz, mevcut 365 iken. Yani biz daha çok envanterin oluşması, Türkiye'de bu yapının daha çok zenginleşmesi adına ve daha çok aranabilir bir Türkiye oluşturmak açısından böyle bir kanun tasarısını huzurlarınıza getirmiş bulunuyoruz.

Bir önemli değişiklik de: Daha önceden hissedarlık veya şirket değişimleri kendi içerisinde yapılabiliyor iken, uluslararası gelişmeleri de dikkate alarak ve uluslararası siyasetten de arındırılamayacak kadar önemli bir sektörde bulunduğumuzun bilincinde olarak bunlarla alakalı Bakanlıktan tabii ki görüş alma, izin alma gibi bir maddemiz de olacak.

Ben isterseniz, bununla alakalı, petrolün değerinin arttığı, daha çok aranır olduğu bir dünyada Türkiye'nin gelişen yüzünün, ekonomideki artan derinliğinin önemli bir göstergesi olarak da biz bu Türk Petrol Kanunu'nu huzurlarınıza getirmiş bulunuyoruz. Ben birçok detaylarına, birçok maddelerine yeri geldiğinde geçmek üzere sözü sizlere bırakıyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Geneli üzerinde söz talebi...

Geneli üzerinde, Sayın Susam, buyurun efendim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Sayın Müsteşar ve Bakanlığın temsilcileri, sektörden bugün bu kanunu izlemek için gelmiş tüm kamu kurumu niteliğindeki ve özel sektörümüzün değerli temsilcileri, değerli basın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni seçilen arkadaşımıza da görevinde başarılar diliyoruz.

Muhakkak ki bu çalışmaların, Komisyon çalışmalarının önemine yürekten inanıyoruz. Bu çalışmalarda Komisyonda katkı koymak, ülke için çıkması gereken kanunlarda ülkenin tüm kesimlerinin sesini ve görüşünü buralarda yansıtmada noktasında demokratik bir işleyiş olan Komisyon çalışmaları çok önemlidir. Bu anlamıyla, yeni dönemde de aynı anlayışla katkılarımızı koymaya devam edeceğiz.

Görüşüğümüz kanunla ilgili, buraya çıkmadan önce acele edip kime söylesem, “Komisyona çıkıyorum.”, “Ne kanununu görüşüyorsunuz?” “Petrol Kanunu.” “Aa, çok önemli.” dediler. Herkes, Petrol Kanunu konuşuluyorsa çok önemli bir kanun olduğunu söyledi. Bunun altında yatan neden: Petrol artık ulusal bir meseledir. Petrolle ilgili, bu ülke çok önemli dönemlerden geçmiştir. Yaşı genç olanlar belki hatırlamayabilir ama geçmişte bu ülke petrol ambargolarına sahne olmuştur, biz o dönemi çok iyi hatırlarız. Bu ülkenin dik duruşunu, ulusal çıkarlarını net bir şekilde ortaya koymaya kalktığınız zaman önünüze çıkan engellerin bir tanesinin de petrolle ilgili olduğu açıktır. Onun için, Petrol Kanunu ulusal bir bakış açısı, ulusal bir politika, ulusal bir görüş ve ülkenin hangi Hükümeti olursa olsun genel çerçevede böyle bir anlayışı yansıtmaya her zaman beklenmesi gereken bir konudur. Bu anlamıyla, biz Petrol Kanunu’na bu gözle bakıyoruz. Bu konuda, geçmişte hazırlanmış kanun değişikliklerinde maalesef belirli noktada çeşitli zafiyetler ortaya çıkmış ama son hazırlanan, 2007 yılındaki Kanun’da da bu konuda o dönemin Cumhurbaşkanı da millî hassasiyetlere de dikkat çekerek bazı maddelerini geri çevirerek yeni bir kanun hazırlanması noktasında Parlamente’ya geri göndermiştir.

Bugün hazırladığımız kanunla ilgili olarak her ne kadar onlar da dikkate alınarak ve petrol sektörünün tüm bileşenlerinin görüşlerinin alınmasının ortamları sağlanarak bu kanun tasarısının hazırlandığı söylene de, bu konuda çabalar ortaya kosa da çıkan tasarıda gerçekten bir millî mutabakat, bir ulusal petrol kanunu için tüm kesimlerin ortak görüşü oluşturulma konusunda mesafe alınamamıştır. Burada bulunan çeşitli kuruluşların ve sektör temsilcilerinin görüşlerini de biraz sonra Sayın Başkan, herhâlde tek tek onlardan alma imkânı yaratacaktır ve o arkadaşlarımız da burada görüşlerini söyleyerek bu kanunla ilgili çekincelerini ortaya koyacaklardır.

Böyle bir kanunda ne olmalıdır, nasıl bir bakış açısı egemen olmalıdır noktasına değindiğimizde, bu konuda dünyadaki benzer ülkelerin ve petrolün nasıl bir anlayışla yönetildiğine baktığımızda önümüze çıkan veri şudur ki: Dünyadaki birçok ülke millî petrol şirketleriyle bu işi gerçekleştirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin yola çıkışında da olay böyle olmuş, millî bir şirketin dikey bir yapılanmasıyla, her alanda, aramadan rafineriye, oradan satış ve pazarlamaya tüm alanları içinde barındıran ve bu bileşenlerle ortaya çıkmış bir ana gövdede ulusal bir şirketin tüm ülkenin bu politikasını tayin ettiği ve bu çerçevede uluslararası iş birliğini de bu önderliğiyle yaptığı çok açık bir gerçekliktir.

Bakın, önümde çok ünlü şirketlerin adları var, birçoğu da devlet şirketi. İşte, İngiltere’de BP, İtalya’da, Meksika’da, İran’da, Brezilya’da, Kuveyt’te, Cezayir’de, Suudi Arabistan’da, Norveç’te, Kanada’da ve benzeri birçok ülkelerde, ülkeler her zaman petrolle ilgili bakış açılarında petrolün dünya genelindeki önemine binaen bunu bir ulusal politika olarak görmüşler ve ulusal politikanın bir yansıması olarak da ulusal şirketlerini güçlü kılmışlar, o anlamıyla, o şirketlerin dikey örgütlenmesini yaparak kazançlarıyla, petrolden elde edilen kazançlarla ülke kaynaklarının daha güçlü bir şekilde ortaya çıkarılması konusunda önemli çalışmalara imza atmışlardır. Türkiye’nin de iddialı, büyük bir ülke olmak, dünyanın sayılı büyük ekonomileri içerisinde yer almak, ilk 10 ekonomide yerini alabilme hedefi varsa -ki vardır, tümümüz bu hedefe varması için kendi parti programlarımıza koymuşuzdur- bu hedefler içerisinde enerji ve petrolü ön safa koymadan ve onun ulusal stratejisini çizmeden ülkenin bu noktalara varması mümkün değildir. Onun için de dünyadaki bütün savaşların, dünyadaki bütün olayların sonuç itibarıyla enerji kaynaklarının üzerinde döndüğü bir dönemde petrol de enerji kaynaklarının içerisinde hâlâ büyük önceliğini önde tutan ve bu nedenle de ulusal stratejinin ayrılmaz bir parçası olan bir noktadadır. Bu ülkede petrol ithalatından gelen bütçe açıklarının giderek çok yüksek oranlarda olması, bunun ötesine çıkarak, ülkelerin bağımsızlıklarını ve özgür siyaset yapma, karar alabilme süreçlerini enerjideki kendi doğal kaynaklarına yapmış oldukları yatırım ve oradaki güçleriyle sağlayabildiklerini dikkate aldığınızda bu anlamıyla, Petrol Kanunu da çok önemli bir kanun olarak önümüze gelmektedir.

Bu kanunun bu çerçevede içerisinde, genel bakış açısı içerisinde bakıldığında maalesef ki bugün hazırlanışında Türkiye’nin mevcut rezervlerinin en son noktasına kadar yararlanan, büyük bir ulusal petrol politikasının stratejisi içerisinde dünyadaki teknolojik gelişmeleri ülkemize davet edip, çağırıp orada ciddi bir şekilde rezervlerimizi gün yüzüne çıkartıp petrolden var olan gücümüzü kendi

ülke imkânlarımızla koruyup ve herhangi bir durumda ülkenin aşgari ihtiyaçlarını karşılayabilecek doğal kaynaklarımızdan doğan gelirleri bütçemize etkin bir şekilde aktarabilecek düzenlemeleri yapmada hiçbir şekilde bu kanun bakış açısı olarak yeterli değildir. Bu kanunda temel bakış açısı şudur: Mevcut yapının düzenlenmesinde Türkiye'nin ulusal bir şirketi kalmadan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığını normal bir şirket statüsüne düşürerek uluslararası rekabette diğer şirketlerle aynı konumda petrol rezervimizi ve petrol sahalarımızı uluslararası rekabete açık hâle getirmektir. Bu noktada, TPAO'yla ilgili millî hassasiyetlerimiz ve TPAO'nun güçlendirilmesiyle ilgili çekincelerimiz maalesef bu yasada yoktur. Türkiye'de petrol rezervlerimizin gün yüzüne çıkması konusunda belirleyici güç dünyadaki ülkelerde nasıl oluyorsa, uluslararası arenada... Sayın Bakanın az önce ifade ettiği "TPAO'yu uluslararası bir şirket hâline dönüştürmek bu yasada temel amacımız." demiş olmasına rağmen, TPAO'nun elinden alınan yetkiler ve TPAO'nun bugünkü içine düşürüldüğü durum hiç de öyle olmasını getirmemektedir. Bir kere, petrol rezervlerinin sonuç itibarıyla, yıllarca bir şirketin elinde, ulusal olmayan bir şirketin elinde kalması doğru değildir. Dün akşam bize sunum yapıldığında da söyledik, petrol arama izni ve çıkarma izni almış şirketlerin bu süre sonunda kuyuları terk ettikten sonra geçmiş yasada TPAO'ya devredilmesi gerekirken şimdi o kuyuların tekrar ihaleye açılarak namütenahi yıllarca mülkiyetinin de başka uluslararası şirketlere devredilmesi belki de bu yasada bu anlamıyla çok önemli zafiyetlerden birini içermektedir.

Bizim amacımız burada şudur: Tabii ki petrole birincil güç ve öncelik, imkânları güçlendirilmiş, güçlü, özerk ve kazandığı kaynağı da kendi içerisinde kalıp araştırmaya ve sondaja ayırabilen güçlü bir petrol şirketinin sağlanmasıdır, yani TPAO'nun çok güçlü bir hâle getirilmesidir. Bunu sağlayabilecek yasal düzenlemeleri bu yasa içerisinde görmüyoruz. Tam tersine, bu düzenlemede gördüğümüz olay şudur: TPAO herhangi bir özerk şirket veya uluslararası bir şirketle aynı konumda bir şirket statüsüne getirilmiş ve bugün mevcut olan imkânları süreç içerisinde onlarla rekabet edemeyecek ve giderek de bu piyasada etkisi azalacak bir noktaya gelecektir. Şu an yüzde 37 olan karadaki ruhsat ve gücü giderek daha da az noktalara gitmesi mümkün olan bir yapı içerisine giriyoruz. Bizim burada, bu anlamıyla birincil önceliğimiz, TPAO'nun gücünü, etkinliğini, ulusal petrol stratejimizdeki yönlendirici vasfını önde tutan bir stratejiyle millî menfaatlerimizi koruyan bir şirket olarak uluslararası iş birliğine ve uluslararası şirketlerin bu ülkede TPAO'nun çizdiği ulusal strateji içerisinde petrol rezervlerimizi değerlendirmeye açması konusundaki genel bakış açımızdır. Bu bakış açımıza bu yasada yer olmadığını görmekten dolayı eleştirilerimizi tek tek maddelerde de söylemeye devam edeceğiz.

Şunu diyebilirsiniz: "TPAO'nun bugünkü hâle gelişinde daha önceki dönemlerden gelen yasal düzenlemeler vardır. Yani dağıtımın, rafinerinin, satışın ve diğer kurumların geçmiş dönemlerde çıkan yasal düzenlemelerle ayrılıp düzenleyici başka kurumlara verilmesi sonucu, biz bu nokta itibarıyla TPAO'yu böyle devraldık." ama bu, bundan sonra yapılacak bir kanunda TPAO'nun güçlendirilmesine engel bir durum değildir. Burada hep beraber atmamız gereken temel adım şu olmalıdır: Piyasanın kurallarının emrine verildiği bir yasal düzenlemeden daha çok Türkiye'nin ulusal çıkarlarının kendini bulduğu bir yasal düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu anlamıyla, burada maddenin birincil şeklinde zaten bir düzenlemede kendini gösteren bir anlayış var. Eski kanunda 2'nci maddede "Bu kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının millî menfaatlere uygun olarak hızla, sürekli ve etkili bir şekilde aranmasını ve geliştirilmesini, değerlendirilmesini sağlamaktır." Yeni kanunda ise "Türkiye Cumhuriyeti" kavramı kalkmış "ülke kaynakları" gelmiştir. Diyebilirsiniz ki: "Ya, ne var bunda? 'Ülke' de Türkiye Cumhuriyeti'ni ifade etmiyor mu, aynı anlama gelmiyor mu veya altında 'Türkiye' kelimesi geçmiyor mu?" ama değerli arkadaşlarım, bu konuda bu ifade, "Türkiye Cumhuriyeti" ifadesi bir ulusal petrol stratejisinin buraya ruhunu vermesi açısından mevcut kanunun 2'nci maddesinde de aynen korunması gereken çok önemli bir noktadır. Bu bir kanunun lafzından öte, ruhunu ifade eden çok önemli bir noktadır. Böyle bir bakış açısını buraya hissettirmek, buraya koymak bence bu kanun görüşülürken hep beraber üzerinde mutabakata varmamız gereken noktalardan biri olmalıdır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Peki, maddelerine geçmiyoruz değil mi efendim, geneli üzerine...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Geçmiyorum, yok, geneli üzerine, ruhunu söylüyorum.

BAŞKAN – Ruhundan başladık kimyasına da gireceğiz.

Daha Alim Hoca var, AK PARTİ Grubu var, sivil toplum örgütleri var toparlayalım efendim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, bu kanunları alt komisyona sevk etmiyoruz, bu kanunları burada direkt görüşüyoruz, Enerji Kanunu'nu da böyle görüştük, bunu da böyle görüşüyoruz. Peki, bu kanunda geneli üzerinde bu kadar bizi sıkıştırarak "Kısa kesim, Aydın havası olsun." şeklindeki bir görüşme tarzının...

BAŞKAN – Yok efendim, öyle değil.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – ...bu Komisyonunun ruhuna uygun olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani Aydın havası manasında demedim ben. Yani toparlarsanız, zaten maddelerine de gireceğiz, yani yaklaşık on beş dakikayı geçti konuşmanız, o açıdan. Zaten, maddeleriyle gideceğiz, üç gün-beş gün burada tartışacağız.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ben devam edeyim isterseniz.

BAŞKAN - Süreyi iyi kullanmak adına ricam olmuştu. Takdir sizin.

Buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ben bu anlamıyla bu konudaki eleştirilerime devam edeyim.

Bu kanunda petrol hakkı talebinin millî menfaatlere uygun olması kriteri maalesef kanunun 7'nci maddesinden çıkarılmıştır. Petrol hakkı talebinin millî menfaatlere uygun olması talebinin çıkarılması, az önce genel çerçevesini çizdiğim, ulusal petrol stratejisi ve petrolün ulusal politikalarımızdaki önemi açısından çok fazla anlam ifade etmektedir.

Burada aynı şekilde, "Petrolle ilgili müsaade, arama ve işletme ruhsatnamesini alma hakkı devlet adına Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına aittir." tanımlaması, eski kanundaki tanımlaması çıkartılarak burada Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının bir ulusal petrol şirketi olarak iddia ettiğimiz bir şirket olmasının önüne konulmuş en büyük etkidir. Hem diyoruz "TPAO'yu uluslararası bir şirket hâline getireceğiz." hem de onun bu yetkilerini elinden alarak, tırpanlayarak bu anlamıyla alelade, sıradan bir şirket hâline getiriyoruz. Zaten bu şirketin kazancını bütçeye alıyorsunuz, daha sonra da bütünüyle bu şirkete Hükûmetin uygun gördüğü oranda bir bütçe ayırarak çalışmalarının devam etmesi noktasında imkân sağlıyorsunuz. Bu şirketi eğer uluslararası bir şirket yapacaksak dünyadaki uluslararası şirketler hangi koşullarda çalışıyorsa, yani bütçesini kendisi kullanabiliyorsa, kendisi sadece işin zor taraflarını değil, finans yaratan kaynaklarını da petrol dağıtımını, ticaretini ve diğer işlevlerini, rafinerisi dâhil, yapabilme noktasında bir güçlendirme yaparak dünyadaki şirketler gidiyorsa... Bugün BP'nin de, Shell'in de baktığınızda Türkiye'nin ve dünyanın her noktasında satış noktası da var, aynı şekilde, arama istasyonları da var, sismik araştırması da var ve benzeri rafineri de dâhil, her türlü çalışmaları var. Dünyada uluslararası bir şirket yaratmak istiyorsanız bu anlamıyla ciddi bir şekilde TPAO'ya arama yetkisini vermeniz lazım, vermediğiniz zaman, giderek bizim arama ruhsatlarının büyük oranda yabancı şirketlerin denetimi altına geçeceği çok ciddi bir şekilde gerçektir, açıktır.

Bu anlamıyla, sizin tahammül sınırlarınızı aşmamak anlamıyla da şunun altını çizerek söylüyorum: Bu kanun ulusal bir petrol stratejisi çizmek üzere ve o stratejinin izlenmesini gerektiren ulusal, dünyayla rekabet eden güçlü bir petrol şirketi TPAO'yu yaratmak amacıyla hazırlanmış bir noktada değildir. Tam tersine, mevcut yapıyı uluslararası rekabete açmak ve mevcut güçlü şirketlerimizi güçsüz konuma getirip burada sadece yeni alanlarda araştırma değil, mevcut alanlardaki var olan rezervi paylaşmaya yönelik bir kanun şeklinde kendini göstermekte ve hassasiyetle üzerini çizdiğimiz, ulusal duyarlılıklardan uzak bir kanun şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bu konuda maddelerde de eleştirilerimizi tek tek belirteceğiz. Bu konuda haklı olmak istemiyoruz. Hep beraber bunların düzeltilerek gerçekten Türkiye'nin ihtiyaçlarına uygun bir yasal düzenlemeye katkı vermek istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Işık, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, saygıdeğer milletvekilleri, değerli bürokratlar, medyamızın değerli mensupları; öncelikle, bu kanunun ülkemizde hayırlara vesile olacak bir kanun olması temennisiyle sözlerime başlamak istiyorum.

Bu tasarı 6 Şubat 2007 tarihinde Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanması uygun bulunmayarak Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmiş, 5574 sayılı Kanun'un güncellenmiş, biraz daha kısaltılmış şeklinden ibaret ancak oradaki geri gönderme gerekçelerinin sadece kâğıt üzerinde, ortadan kaldırılıyor görüntüsüyle hazırlanmış olması, gerçekten biraz önce Sayın Susam'ın da işaret ettiği, bazı sıkıntıların giderilmesini sağlamayacaktır.

Ben, daha başta Sayın Susam'ın da işaret ettiği gibi, bu tasarinin 2'nci maddesinde orijinal hâliyle Petrol Kanunu olarak bilinen 6326 sayılı Kanun'daki "Türkiye Cumhuriyeti" ibaresinin yeni şeklinden çıkarılmış olmasının, hele hele içinde bulunduğumuz bu konjonktürde son derece önemli ve ciddi tartışmalara yol açacak olduğunu düşünüyorum. Buradaki ibarenin bu kanunda veya bundan sonraki başka kanunlardan çıkarılarak nereye gidilmek istendiğinin gerçekten bu Komisyon üyelerinin çok iyi değerlendireceğini düşünüyorum. Öncelikle, daha 1'inci maddesinden itibaren birçok tartışmayı beraberinde getirecek olan bu tasarinin ilgili tüm

paydaşların görüşleri alındıktan sonra bir alt komisyon marifetiyle yeniden elden geçirilerek bu Komisyonda tartışılmasının çok daha doğru olacağını düşünüyorum.

Tabii, Sayın Bakana teşekkür ediyoruz. Dün akşam bizi bu konuda, yapılan hazırlıklar çerçevesinde, bilgilendirdi, bazı düşüncelerini de o vesileyle öğrenmiş bulunuyoruz. Kendisinin düşüncelerinin son derece olumlu olduğuna da inanıyorum ama bugün bu kanunun çıkmasına vesile olacak bizlerin böyle bir yasayı yaptıktan sonra uzun süre bunun denetimini ya da takibini yapacak kişiler olmadığımızı da bilmemiz lazım. Yarın, buradaki bütün milletvekillerinin bir daha milletvekili olup olamayacağının hiçbir garantisi yok. Dolayısıyla, bu kanun çıktıktan sonra artık siz kendi millî şirketinize, uluslararası dev petrol şirketleriyle “Buyur arkadaş, sen de aynı şartlarda yarış.” diyecek bir kanunu çıkarırsanız Türkiye’de Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının bu sahadan çok kısa bir süre içerisinde çekilmek zorunda kalacağını ve arkasından da bu millî kuruluşun özelleştirilmesinin bu Meclisin gündemine çok kısa bir sürede geleceğini unutmamamız lazım.

O nedenle, ben özellikle bu tasarının TPAO’nun ve diğer ilgili sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının, birçok gerçek ya da tüzel kişinin görüşünün alınarak bir alt komisyonda yeniden değerlendirildikten sonra görüşülmesinin daha doğru olacağını grubum adına ifade ediyorum.

Her şeye rağmen, Komisyonun gündemine gelmiş olan bu değişikliğin, aklıselimle bu Komisyonun ortak görüşü şeklinde çıkacağını da hiç olmazsa iyi niyetle temenni ediyorum; buna da inanıyorum.

Buradaki birçok düzenlemenin özellikle başta “millî menfaatler korunarak” ibaresi konulmuş olmasına rağmen, diğer maddelerde bunu destekleyecek tüm düzenlemelerin kaldırılmış olması, söz konusu yasaya millî menfaatlerin eklendiği anlamına gelmiyor. O nedenle, bu tasarının iyi tartışılması ve Genel Kurulda ciddi tartışmalara yol açmayacak şekilde elden geçirilmesi çok yerinde olacaktır.

Ben, bu vesileyle, Sayın Başkan tekrar size söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. Alt komisyon önerimizin Komisyon tarafından dikkate alınacağını ümit ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Aksoy, buyurun efendim.

SONER AKSOY (Kütahya) - Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım, değerli basın mensupları; ben de kısa bir özet yapmak istiyorum geçmişle alakalı.

Sayın Bakanın da ifade ettiği gibi 54 yılında çıkmış olan bu yasanın zaman içerisinde çıkarılan piyasa yasalarıyla içinin boşaltılmış olması nedeniyle yeniden yapılandırılması bir zaruret hâline geldi çünkü gelişen teknolojiler, pazar şartları, ilerleyen yeni bulgular, mesela LPG’nin 54 yılında esamesi yoktu biliyorsunuz, yeni bir LPG yasaının çıkarılmış olması vesaire gibi hususlardan dolayı bu yasanın yeniden ele alınması söz konusu oldu ve o zaman 135 madde olan yasa daha küçülmüş, daha mücmel, daha özet bir yasa hâline getirildi. Şimdi de önümüzde 35 madde hâlinde, tamamen petrolün çıkarılmasıyla alakalı hususları ihtiva eden bir yasa durumuna geldi.

Muhterem arkadaşlar, enerji konusu, bildiğiniz gibi, uluslararası bir konu. Elbette millî hususiyetleri vardır, her konunun millî hususiyetleri vardır yani burada domates pazarlamayla ilgili bir mesele yapsak bunun millî yönü yok mudur? Tahılla alakalı bir konuyu konuşsak bunun millî yönü yok mudur? Elbette vardır ama domatesin fazla uluslararası bir niteliği yoktur ama petrol, enerji dediğimiz hususun uluslararası bir niteliği vardır. Dünya bunun arkasında koşturmaktadır ve bunun için birtakım önlemler, tedbirler almaktadır, buna uygun şirketler, buna uygun sistemler geliştirmektedir. Bizim de bunlara uygun şeyler yapmamız gerekir. İçimize kapanarak, kendi başımıza, tek başımıza, dünyadan soyutlanmış bir şekilde petrol arama işlemi yapamayız.

Türkiye’de, yıllardır “Petrol vardı, yoktu, çıkarıldı, kuyusu kapatıldı.” gibi konuşmalar duyuyoruz ama gerçeğini bir türlü kimse bilmiyor. Niye? Çünkü konsantre olarak, yoğunlaşmış vaziyette petrol çıkarmakla alakalı bir yasamız olmadığı gibi, bu konuda da ciddi bir sondaj mekanizmamız yok, geliştirilmemiş yani yer altında bizim sismik çalışmaların ötesinde bir şeyimiz yok. Mesela, Karadeniz’de de sismik çalışmalar yapıldı, uluslararası firmalar geldi, belki 500 milyon dolar harcadılar ama soğuk su içip gittiler yani sismik çalışmalar yeterli olmuyor, illa sondaj yapılması gerekir. Sondaj yapma işi de arkadaşlar, bedava bir iş değil, yüksek maliyet isteyen paralı bir iş. Dolayısıyla, uluslararası firmalardan veya uluslararası şirketlerden, uluslararası yatırımlardan yararlanma zarureti var. Bugün için de aynı şey... Biz “başka sektörlerde de yabancı sermaye gelsin.” diyoruz, turizm sektöründen tutun makine imalat sektörüne kadar her sektörde yabancı sermaye gelsin istiyoruz. Buna bir arkadaşımız itiraz ediyor mu? Hepimiz bunu kabul ediyoruz.

Niye? Çünkü biz geliştirmekte olan bir ülke olarak tasarrufu az olan bir ülkeyiz, yatırım tasarrufla yapılır. Tasarruf yapacaksınız ki yatırım yapasınız. Yabancı sermaye demek, başka ülkelerin kendi ülkelerinde yapmış olduğu tasarrufların gelip bizim ülkemizde değerlendirilmesi demektir. Elbette, onlar tasarruflarını burada değerlendirirken bunun da bir karşılığını almak isteyeceklerdir. Bu, kazan-kazan projesidir. Burada, elbette dengeli, yasalarımızı uygun olarak çıkarmamız lazım. Bu, yalnız petrol için değil, diğer kanunlar için, diğer maddeler için, demirimiz, çeliğimiz, bor, antimon, kömür, diğer sektörler için de geçerli olan bir husustur. Onun için, millî menfaat, her zaman her sektörde bizim, Büyük Millet Meclisinin düşünmesi gereken bir husustur. Büyük Millet Meclisinin millî menfaatleri düşünmeyeceği gibi bir kavramı düşünmek bile bence abesle iştigaldir yani. Ne Büyük Millet Meclisi -adı üstünde bu büyük milletin meclisi- ne de Komisyonumuz millî menfaatlerin dışında hiçbir şeyi düşünemez. Öncelikli olarak bunu hüsnüzan ederek bu şekilde kabul etmemiz gerekir, bütün arkadaşlarımızın önceliği millî menfaatimizdir. Hepimiz aynı gemideyiz, istiyoruz ki memleketimizde, ülkemizde petrol varsa çıksın ve bizim ekonomimize katkı yapsın. İşte, petrole harcadığımız döviz miktarları belli. Bu bakımdan, hiçbir endişeye veya kelimelerin üstüne takılarak burada tartışma zeminleri yaratmaya bence gerek yok.

1'inci madde çok açık ve bu 1'inci maddeyi arkadaşlar olduğu gibi almışlar yani Türkiye'deki petrol kaynakları devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu, çok açık, net bir husus. Devlet dediği burada, Türkiye Cumhuriyeti devletidir, başka devlet yok burada. Onun için, artık buradan "Türkiye Cumhuriyeti" çıkarılmış, öbür taraftan başka şey çıkarılmış demek doğru değil çünkü yasalar da arkadaşlar bizim kendi kalitemizi gösterir. Yasalar, insanlarımızın meselelere iyi yaklaşabilmesi ve başarılı hizmetler yapabilmesi için hazırlanmış bilgece metinler olmak durumundadır. Biz illa "millî menfaatler" diyeceğiz diye her cümlemin başına, her maddenin başına "millî" kelimesini koysak bu, mesela uygun olur mu? Burada önemli olan, işin gerçeğinde, temelinde zaten bu mevcuttur, Anayasa'da da millî menfaatlere aykırı bir yasa yapamazsınız zaten, Anayasa bunu iptal eder.

Onun için, arkadaşlar, bu noktada lütfen... Hepimiz aynı hassasiyet içerisindeyiz. Ayrıca, eksajere eden bir hassasiyetin içine girip tartışmaları uzatmayalım. Bence, bu yasa 35 madde hâline getirilmiş, mücmel bir yasa hâline getirilmiş, sadece yer altında yatan değerlerimiz varsa bunun çıkarılmasıyla alakalı konsantre bir metin hâline getirilmiş. Bizim sektörümüzle ilgili de gerekli görüşmeler yapılmış, eksik varsa şimdi yapılabilir. Bunları yaptıralım. Konsantre olarak bunun aranmasında sorunlar varsa, maddelerde bunlar aşılmıyorsa ve ekonomimize bunun katkı sağlamasında bir problem yaratan madde varsa arkadaşlar, tespit edelim, düzeltelim. Bunlarda beraberiz ama lütfen kelimelere takılmayalım. Bu kelimeler her yerinden asılırsanız çeşitli şekillerde gelebilir ve bizim zamanımızı alır ve hüsnüzan yerine suizanlara gitmemize sebep olabilir. Hüsnüzanla hareket edeceğimizi ben biliyorum, arkadaşlarımızın bütün söylemleri hüsnüzan esasına göredir. O bakımdan, yasa üzerinde, maddeler üzerinde intensive çalışma yaparak -35 madde olmuş- mücmel bir yeni Türk Petrol Kanunumuz inşallah tahakkuk etsin. Bunu 2007 yılında çıkardık, 3 madde için arkadaşlar, Cumhurbaşkanı... Kaç maddeydi o zaman, bu kadar küçük de değildi. 3 madde için, bakın, 2007-2013, altı senemiz gitti. Altı sene içerisinde belki 6.000 kuyu fazla açılacak ve bizim millî ekonomimize takviyeler olacaktı ama maalesef kelimelere takılarak burada iş iptal oldu. Ama neyse, bunda da hayır vardır diyelim, hüsnüniyetle yaklaşalım ve artık bundan sonra böyle bir şey yapmayalım. Şu petrol işini Türkiye'de... Ben inanıyorum ki Türkiye'de petrol vardır çünkü etrafımızda olduğuna göre, Irak'ta var, Suriye'de var, İran'da var, sınırlarımızın büyük bir kısmında var, niye Türkiye'de olmasın arkadaşlar? Gelin, araştıralım bunu. Araştırmaya engel bütün hususları kaldıralım, yabancı sermayeden de yararlanalım. Nasıl, inşaat, makine imalat sanayinde yabancı sermayeden yararlanıyorsak, bunda da yararlanalım ve bu işi halledelim arkadaşlar. Türkiye'yi, bu döviz ödemedi, büyük enerji faturasından bir nebze kurtarabilsek hepimizin hissesine büyük pay düşer kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Öztürk, buyurun.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Bakanlığımızın değerli temsilcileri, sektörümüzün değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle bu kanun tasarısının hayırlı olmasını temenni ediyorum, inşallah.

Petrolle ilgili tarihî sürece baktığım zaman şunları çıkardım, bir ön şey yaptıktan sonra: Öncelikle Türkiye'nin coğrafi yapısını hepimiz biliyoruz, bir deprem bölgesi. Dolayısıyla, yer altında çok büyük petrol rezervleri noktasında bazı sıkıntılar var yani etrafımızdaki ülkeler gibi, bir Suudi Arabistan, bir Irak, bir Suriye gibi değil. Bunu hepimiz biliyoruz ama var olanı maksimum çıkarmak ve bunu ülkeye kazandırmak hepimizin görevi. Dolayısıyla, bu kanunun ben buna sebep olacağını düşünüyorum.

Şöyle bir baktığım zaman, başından beri aslında yabancı şirketler petrol çıkarılması ve üretiminde devrede, en başından beri yani. Bizim kendi şirketimiz o manada var ama az. Bunun sebebi şu: Birincisi, bilgi, teknik yeterlilik ve sermaye meselesi. Bugün de bu geçerli aslında. Geçen sadece bir enerjide, büyüyen ekonomimize karşılık enerji ihtiyacını karşılamak üzere 128 milyar dolarlık bir yatırıma ihtiyacımız var. Rakamları düşündüğümüz zaman çok büyük bir rakam. Dolayısıyla, biz her türlü sermaye desteğini, sermaye iş birliğini, yerli, yabancı... Tabii ki kendi şirketlerimiz keşke dünya çapında şirketler olsa buna katkı yapsak çok daha büyük bir mutluluk duyarız.

İkincisi, son yıllarda özellikle hiç değerlendirilmeyen denizlerimizde sismik araştırmaların başlatıldığını ve buradan iyi sonuçlar aldığımızı görüyoruz. Bu da aslında petrole, doğal gazı bakış tarzımızı ortaya çıkarıyor ve 10 kat artırılmış bununla ilgili çalışmalar. Çok büyük ilerlemeler kaydetmişiz.

Bir başka şey, özellikle veri yani sismik araştırma dediğimiz, daha önce hiç olmayan, 2B, 3B gibi odaklandığımız ve petrol potansiyelini daha iyi gösteren araştırmalara yine çok büyük bir kaynak aktarmışız. Burada ciddi rakamlara ulaşıyoruz yani bu bizim için önemli.

Bir başka şeye baktığımız zaman, açılan kuyu sayısı 6 kat artırılmış yani aslında, TPAO'nun yatırım kaynaklarını 50 milyon veya 100 milyonlar civarından 800 milyon, 1 milyar liralara çıkarmışız yani çok büyük bir rakam artırmışız, ki bu, buna verdiğimiz önemi gösteriyor. Bir başka şeye baktığım zaman, dolayısıyla, bu üretim oranlarımızı koruyoruz bunun vasıtasıyla. Eğer biz bunları yapmasaydık, arz ve talep ihtiyacımızı karşılayamazdık, dolayısıyla dışarıya daha fazla bağımlı olurduk ki şu anda bile petrole yüzde 92 olarak dışa bağımlıyız.

Yine son on yılda doğal gaz üretimi 2 katına çıkarılmış. Artan doğal gaz ihtiyacımıza karşılık bunun çok az olduğunu biliyoruz. İnşallah, yaptığımız araştırmalarla daha fazla doğal gaz üretiriz de orada da dışa bağımlılıktan kurtulur, sermayeyi kendi içimizde tutar, başka kaynaklara aktarırız onu.

Bir başka şeye baktığım zaman, bir önceki on yıla göre arama sayısı ve bunlarla ilgili şirket sayısı, üretime katılan şirket sayısı çok ciddi manada artmış, 29'dan 68'lere, 70'lere kadar çıkmış, ki bu da bizim üretime verdiğimiz desteği ve önemi gösteriyor.

Yine son on yıla baktım ben, yatırım miktarı 13 kat artırılmış. Biraz önce bahsettiğim gibi, burada özel sektörün payının da bu doğrultuda arttığını gösteriyoruz.

Arkadaşlar, biraz sonra söyleyeceğim, bu genel şeyden sonra, TPAO burada zayıflatılmıyor yani böyle bir algı yok. Kanunda da TPAO'nun mevcut haklarının korunması noktasında maddeler var. Ama ben burada ben size şu örneği verebilirim: Türk Hava Yollarını düşünün, bugün hepimizin gururu, onuru olan, dünyada çok etkin hâle gelmiş bir marka. Bir statüsü değiştirildi, verimlilik artırıldı, profesyonel bir yönetim ortaya koyuldu ve Türk Hava Yolları dünyanın markası oldu. TPAO da neden böyle bir marka olmasın bu kanunla birlikte? Dolayısıyla, ben buna da çok fazla katılmadığımı ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bu kanun ne getiriyor? Geneli üzerinde konuşursak, bir kere arama ruhsat sayılarımızı artıracacağız, yeni bir pafta esasına dayalı bir ruhsatlandırma getiriyoruz ki dar bölgede daha fazla ruhsat verebileceğiz, bu da daha fazla üretim demek, daha fazla araştırma, daha fazla bilgi demektir.

Bununla birlikte, bu ruhsat almaya başvuracak yatırımcılara iş ve yatırım programını öngörüyoruz ki, burada yüzde 2 teminat istiyoruz yani sen bu ruhsatı aldın, bekleyemezsin kardeşim, iş planını sunacaksın. Dolayısıyla, teminatını yatıracağını, gerekirse yakacağını diyoruz ki, üretime teşvik etmek istiyoruz bu kanunla birlikte. Daha önce bu yoktu; üretimi değerlendirmiş oluyoruz.

Bir başka şeye baktığımız zaman, yine her bir ruhsat uzatmada yine bu teminatları istiyoruz ve burada sondaj yapma şartı getiriyoruz ki, bu insan ciddi midir, değil midir buna bakıyoruz.

Bir başka şeye baktığım zaman, ben bunu önemsiyorum, şu 2 maddeyi: Bir tanesi yeni kanunda teminatlara, iki alanda yatırımlara teşvik getiriyoruz. Bunlardan bir tanesi şu ana kadar hiç aranmamış veya petrol bulgusu tespit edilememiş bölgelerde bunu sağlıyoruz. Bir başka şey de dünyanın gündeminde olan kaya gazı üzerinde böyle bir teşvik getiriyoruz, destek getiriyoruz, ki özellikle Amerika, İngiltere, Çin, Kanada gibi değişik ülkeler bu kaya gazı üzerinde çok ciddi duruyorlar. Bu ne demektir? Aslında dünya alternatif enerji kaynaklarını araştırıyor. Dolayısıyla, biz "Petrol bizim ülkemizin altında kalsın." diyemeyiz yani "Şöyle olsun, beklesin, daha sonra değerlendirilsin." diyemeyiz. Şu anda maksimumunu çıkarıp değerlendirmek mecburiyetindeyiz, on yıl sonra ne olacak, onu bilmiyoruz.

Bir başka husus, biraz önce bahsettim, onu da arz edeyim çok fazla uzatmadan. Yine, TPAO'nun sahip olduğu işletme ruhsatlarının üretim devam ettiği sürece TPAO'nun uhdesinde tutulmasına ilişkin hükümleri ekliyoruz ki, TPAO'nun yine burada bu manadaki ayrıcalığı devam etmiş oluyor.

Tabii, belki kanun maddelerinde çok konuşacağız. Amaç, burada, ülke menfaatlerini, millî menfaatlerimizi koruyarak, maksimum üretim yaparak dışa bağımlılıktan kurtulmak. Daha az döviz, ülkemizin daha fazla zenginleşmesi demektir.

Ben bu kanun tasarısının hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aydın, buyurun.

OSMAN AYDIN (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlar, değerli bürokratlar, sektörün değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanunun sadece önceki kanundan farklı olarak, önceki kanun sektörün bütünün problemlerini çözücü bir yönde olmasına karşılık, bu kanun sadece ruhsat, arama ve işletme kapsamıyla sınırlı kalması, bu işin felsefesine, mantığına aykırı.

Biz, bugün, uluslararası petrol işiyle uğraşan şirketlerdeki genel yapıya baktığımız zaman, bir Mobil'in, bir BP'nin, başka şirketlerin bizim memleketimizde bile her sokakta dağıtım şirketlerine kadar örgütlendiğini, organize olduğunu ve yayıldığını görüyoruz. Bu yönüyle, ben, bu işin bütününü kapsamaması yönüyle bu kanunun eksik olduğunu düşünüyorum, eksik olduğunu görüyorum ve petrol işinin bütün konularını kapsamaması, bütün içinde değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyim çünkü işin ruhu böyle çünkü arama döneminin ne kadar riskli olduğunu hepimiz biliyoruz ama bu işten gelen gelirin esas olarak diğer bölgelerde, dağıtım bölgelerinde olduğunu da hepimiz görüyoruz. Arama dönemindeki bu büyük riski karşılayacak, katlanacak bir gelir yapısını bu şirketlere ulaştırma konusunu göz önüne alacak olursak bu kanunun bu bütünlük içinde çıkarılmasının, bu "Türk Petrol Yasası" kavramı içinde bu bütünlüğün sağlanmasının zorunlu olduğunu düşünüyoruz. Tabii ki yabancı sermayenin buraya gelmesi, arama yapması ve bunun bütün aşamalarına katılması zaten mevcut. Bütün yabancı şirketlere bugünkü mevzuat da açık, istedikleri gibi yatırım yapabiliyorlar, istedikleri gibi... Ama, bu, özellikle petrol gibi en stratejik, en önemli bir konuda millî bir şirketin, güçlü bir şirketin, her konuda aktif olabilecek olan bir şirketin doğrulması konusunda özel hassasiyet gösterilmesi gerektiği kanısındayım çünkü bir stratejik konuda, bir uluslararası mevzuatta, Kıbrıs gibi bir konuda her uluslararası şirkete istediğiniz noktada araştırma yaptırılma şansınız var mı? Ama güçlü bir şirket, millî bir şirket doğduğu takdirde ulusal çıkarlar çerçevesi içinde her noktada araştırma yapma, yaptırma şansımız var.

TPAO'nun 1970'li yıllardaki bu petrol krizi esnasında daha etkin bir şekilde çalışması için desteklenmesi neticesinde ne hâle geldiğini açık bir şekilde fiilî olarak görebiliyoruz. 80 yılında dünya çapında bir şirket olması, Amerika dışındaki dünya çapındaki 97'nci şirket hâline gelmesi... Hakikaten böyle bir millî şirketin, yeterince desteklendiği takdirde, neler yapabildiğini açık ve net bir şekilde görüyoruz.

Bugünkü anlayışın TPAO konusunda hakikaten eksik olduğunu açık bir şekilde görüyoruz. TPAO'nun, bugün, Türkiye'nin, memleketimizin 3 büyük şirketi içinde olduğunu övünerek söylüyoruz ama TPAO'ya bu özellikle riskli olan arama konusunda ne kadar destek olduğumuza bugün TPAO'nun arama konusundaki makine ekipmanının ne kadar az olduğunu, yetersiz olduğunu açık bir şekilde görüyoruz. Bu konuda hakikaten TPAO'nun, büyük bir destek verildiği takdirde ülkemizde millî çıkarlar, ulusal hedefler, ulusal çıkarlar konusunda ne kadar etkin olabileceğini, personelinin hakikaten ne kadar güçlü olduğunu bugün hayat içinden, yaşam içinden görebiliyoruz.

Ben bu kanunun hayırlı olmasını diliyorum fakat bu eksikliklerin hep beraber komisyon çalışmaları süreci içinde tamamlanmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Ercoşkun...

ALİ ERCOŞKUN (Bolu) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın ve sektörün çok değerli temsilcileri; öncelikle Türk Petrol Kanunu Tasarısı'nın ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Tabii, en başta Sayın Bakanımıza ve Petrol İşleri Genel Müdürümüze de teşekkür etmemiz lazım çünkü iktidarıyla muhalefetiyle birlikte dün akşam oldukça uzun soluklu genel bir bilgilendirme toplantısına ev sahipliği yaptılar. Sayın Bakanımıza, yoğun bir programdan sonra bizlere katıldığı için, güzel bir sohbet ortamı olduğu için öncelikle teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, bilgilendirme oldukça önemli, iktidarıyla muhalefetiyle hep birlikte aslında Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ülkemizin menfaatine olmayan bir işin, bir kanunun arkasından koşmayacağımızı herkesin idrak etmesi, herkesin ortaya koyması lazım çünkü farklı açılardan bakıyor olabiliriz, bizim iktidar olarak farklı bir bakış açımız olabilir, muhalefetin gene farklı bakışı olabilir ama biz hiçbir iktidar milletvekilinin veya hiçbir muhalefet milletvekilinin ülkenin, milletimizin menfaatlerine aykırı bir düşünce içerisinde olmayacağına inanıyoruz. Dolayısıyla, şu anda da enerji gibi hem dünya için hem ülkemiz için çok önemli bir sektörle alakalı, böylesine önemli bir kanunda da öncelikli hassasiyetlerimizin ortak olduğunu bir kez daha vurgulamamız lazım ama diğer taraftan da milletin bize vermiş olduğu yetkiyle vakit kaybetmeden, bir dakika kaybetmeden de en doğrusunu bulma anlamında adım atmamız lazım. Dolayısıyla, iktidar partisi olarak tabii ki bir an önce bu kanunların, tasarıların yasallaşması anlamında gayret göstereceğiz ama muhalefet partilerinden de beklentimiz sadece “yanlış” demek şeklinde değil, aynı zamanda, yanlışın ne olduğunu ortaya koyarken doğruların da konuşulması, doğruların da teklif edilmesi herhâlde bu kanunun en doğru şekilde neticelenmesi anlamında önemlidir diyorum.

Ben, bu vesileyle, çalışmalarımızın tekrar ülkemiz, milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygıları sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Erdoğan, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Bugün yer altı kaynaklarımız, petrolle ilgili toplamda yaklaşık yüzde 92 dışa bağımlıyız. Şimdi, hiçbir şeye el atmazsak bu şekilde devam etsek bunun üzerine yılda en az yüzde 6-7 daha bir açık gelecek çünkü Türkiye'nin yıllık enerji tüketiminin her yıl, 2020 yılına kadar yüzde 6,5-7 oranında artacağı hesaplanıyor. O hâlde, yer altındaki bu kaynaklarımızı bir kenarda unutmamız doğru bir olay olmasa gerek. Tabii, bunu yaparken de millî menfaatlerimizi korumamız lazım. Peki, nasıl koruruz bunu? Bu, zaten kanunda, yeni tasarıda açık bir şekilde var, diyor ki: “Bu yapılacak araştırmalar, çalışmalar sonucu, elde edilen kaynaklar 20+10+10'a tabi tutulacak.” Yani, o teknikleri biz elde edeceğiz, onlar çalışmalarını yapacaklar, üretecekler ama en geç kırk yıl sonra biz onlara ne yapacağız? “Bırakın” da diyebileceğiz. Ama biz, bunu, evet, sadece Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı için bunu koymuyoruz. Buradaki maksat da millî menfaatimizi korumak için. Yerli firma olan Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı ve Türk Petrolleriyle ilgili bugün yüzde 76 mevcut alan hâkimiyetini de korumasını engelleyecek bir madde yok burada. Bu, sadece önümüzü açacak, yeni çalışma alanlarını çoğaltacak bir oran. Şimdi, bunu engellemeyi düşünmemiz bence doğal değil, bunu düşünmememiz lazım çünkü buna ihtiyacımız var bizim. Şimdi “Yok, yabancılar girmesin.” O zaman biz de bir yere gitmeyelim. Bugün, Türk Petrolleri Irak'ta çalışma yapıyor, yanılmıyorsa. Başka ülkelerde bizim de var. Haa, teknik kabiliyetimiz fazla olsa gücümüz olsa zaten kendi içine dönersin ama dünyada hiçbir ülke hiçbir konuda kendi içine dönmemiş. Her taraf birbirinden teknik destek almış, dışa açılmış. Biz de burada açılmak zorundayız yani bundan çok korkmaya, ürkmeye gerek yok. Mecburuz, bu sahalarımızı açıp, bu kaynaklarımızı yeryüzüne çıkarmak durumundayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Değirmendereli.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlar, Sayın Bakan, sayın bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, hakikaten önemli bir yasanın başlangıcındayız. Zira, daha önce bu yasa 1954 yılında çıkmış yani altmış yıl sonra bu yasayı ele alıyoruz. Bu anlamda, ince eleyip sık dokumamız, bugün olduğu gibi gelecek kuşaklara da sorumluluğumuzun bir gereği olarak hareket edip bu çalışmayı yapmamızın önemli olduğunu düşünüyorum yani hepimizin bildiği gibi, Komisyon üyelerinin, Bakanlık personelinin, buradaki bütün arkadaşlarımızın da bildiği gibi, enerji konusu bugün dünyadaki savaşların bir numaralı sebebi ve yakın gelecekte de böyle olmaya artarak devam edecek gibi görünüyor. Bu çerçevede, son dönemlerde gerek ulusal şirketlerimizin daha etkin, petrolde olsun kömürde olsun daha etkin olması; bunlar olumluluklar elbette. Enerjide dışa bağımlılığımızı minimum ölçüde de olsa azaltma için göstereceğimiz hassasiyetler önemli olacaktır. Bu çerçevede de -bu akşam da konuştuğumuz gibi- hakikaten yer altında olan

altın olsun, petrol olsun, kömür olsun yani “Bekleyelim, elli sene sonra daha değerlenir.” demenin bir anlamı yok, bunları gelişen Türkiye’de en hızlı şekilde halkımızın kullanımına katkı koymayı sağlamak önemli bir görevdir ancak şimdi, bu çerçevede hareket ederken -yani biraz önce de söz edildiği gibi- benim de endişem yok yani bütün arkadaşlar, biz kimin temsilcisiyiz? Milletin temsilcisiyiz burada. Herkesin de Türk halkının daha iyi yaşamasıyla ilgili bütün arkadaşların kendini sorumlu hissettiğini düşünüyorum, buna inanıyorum. Yalnız, bir fark olabilir tabii yani “millî menfaatler” derken yani bizim, benim yaklaşımıyla bir başka arkadaşımızın yaklaşımı farklı olabilir. Biri “Millî menfaatleri tamamen özel şirketler aracılığıyla yapalım.” derken, biz “Kendi ulusal şirketlerimiz aracılığıyla bunları üretmek ve dikey büyümeyi kendi şirketlerimizin... Oraya odaklanmak önemlidir.” diyebiliriz.

Şimdi, burada elbette kaynaklarımızın daha etkin kullanımıyla ilgili önünün açılması önemli ancak akşam da bazı ricalarımız oldu ilgili bürokrat arkadaşlardan, belki bu sorularımızı görüşmelere geçmeden önce yanıtlama imkânı olabilirse yani “Bazı başka ülkelerdeki uygulamalar nasıl oluyor?”la ilgili bilmiyorum arkadaşların bir hazırlığı oldu mu? Bunları bize anlatırlarsa sözgelimi, bu devlet haklarının işte “Sekizde 1’i.” diyor, sonra, ben bakıyorum, mesela Azerbaycan yüzde 32’yle başlamış, bugün yüzde 70’lere çıkmış. Başka ülkelerdeki bu uygulamalar nasıldır? Bunları iyi irdelleyip burada değerlendirmemizin önemli olduğunu düşünüyorum. Yani maddelere geçtiğimizde de bu sunuşlar ve bizim görüşlerimizin dışında... Yani sivil toplum örgütlerine, bilmiyorum bir görüş olarak onların da görüşlerine burada yer vermeniz sanıyorum uygun olur Sayın Başkan. Bu çerçevede, eğer petrol zenginliğimizden beklemediğimiz... Yani bugün biz “Evet, petrol zengini bir ülke değiliz.” diyoruz ama bu yapılan çalışmalar sonucunda planlanan veya öngörülenin dışında fırsatlar elde ediyorsa bu ülke bunu sadece o ruhsata sahip olan insanlar, şirketler değil bu fırsatlardan bütün halkın faydalanmasını sağlayacak altyapıyı oluşturmamız önemli olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Geneli üzerinde başka bir görüş yok.

Sivil toplum örgütlerinden şimdiye kadar söz almak isteyen olmadı. Siz temsilci olarak bir kişi mi söz almak istiyorsunuz?

Kendinizi tanıtır, söz aldığınız kurumları ifade edin ve çok kısa olarak...

Buyurun.

PETROL MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI MEHMET KUL – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, temsilciler; teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

Ben Petrol Mühendisleri Odası Başkanı olarak; Jeoloji Mühendisleri Odası, Jeofizik Mühendisleri Odası, Türkiye Petrol Jeologları Derneği ve Petrol-İş Sendikamız adına söz aldım.

Biz bu kanun tasarısıyla ilgili 5 örgüt olarak elimizden gelen her türlü desteği, her kademede, hazırlanması aşamasında verdik. Son taslak üzerinde de 5 örgüt uzmanları ciddi şekilde çalıştılar. Genel anlamda tasarımı bazı eksikliklerine rağmen uygun buluyoruz. “Bazı eksiklikler” dediğimiz noktanın, olmazsa olmaz olarak gördüğümüz Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’nün güçlendirilmesiyle yönetmelikler aşamasında aşılabileceğini düşünüyoruz ancak yönetmelikler içerisine girmeyecek olan, kanun maddesi olması gereken üç-dört tane noktamız vardır. Bunlardan bahsetmek isterim.

Bunlardan bir tanesi, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığıyla ilgili. Bizler Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının devlet adına petrol faaliyetlerini yapmasını istiyoruz. Kanun maddesi içerisinde bunu görmek istiyoruz. Bunun genel gerekçesi olarak da, bu kanun tasarısının ana felsefesinde Türkiye’nin yeteri kadar aranmadığı, aramanın önünün açılması yatıyor. Bu aramanın önünün açılmasında Türkiye Petrollerinin önemli rol oynayacağını düşünüyoruz. Bu kanun tasarısında TPAO’nun adının olmaması özel sektörün rahat rahat arayacağı anlamına gelmez, Türkiye Petrollerinin olması özel sektörün onunla birlikte yapacağı ortaklıklarla daha iyi aranacağı anlamına gelir. Bu açıdan, TPAO’nun mevcut hâlinin korunması ve kanun maddesinde yerini bulması Türkiye’nin daha fazla aranması, bunun akabinde daha fazla üretimin olması anlamına gelir.

İkinci konumuz, kanun tasarısında müzayede ile ilgili bir madde. Biz Türkiye Petrollerinin rekabette yer almasını istiyoruz, burada bir sıkıntı yok ancak müzayede maddesinde şöyle bir ibare var: “Bakan onayıyla müzayedeye çıkılabilir.” deniyor. Çıkmazsa ne olacağı söylenmiyor. Bu maddenin devamına, müzayedeye çıkılmazsa millî şirkete bu sahaların devrinin sağlanmasını istiyoruz.

Bir başka konumuz ise vergilerle ilgili. Biliyorsunuz, bu tasarıda vergiler yüzde 40 tavanla sınırlandırılmış. Bunun mümkünse eski hâlinde yani yüzde 55’te veya Vergi Kanunu’na atıf yapılarak tamamen devreden çıkarılmasını istiyoruz bu kanun tasarısında.

Benim bir başka söyleyeceğim kısacık nokta: Yabancı şirketlerin Türkiye’de çalıştığı süre içerisinde çalıştırdıkları elemanın karşılığında Türk vatandaşlarının da çalıştırılmasının sağlanması maddesi. Bu da konursa istihdam açısından mühendisimizden işçimize kadar birçok konuda avantajlar sağlanacağını düşünüyorum.

Özetle, bu 4 noktanın dışında, kanun tasarısında gördüğümüz eksiklikler vardır ve bu kanun tasarısı yasalastığı takdirde Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün üzerine ciddi sorumluluk düşmektedir. Güçlendirilmesi gereken bir Petrol İşleri Genel Müdürlüğü vardır ve bu eksiklikler yönetmeliklerle güçlendirilen Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılabilir. Bizim istediğimiz Türkiye Petrollerinin kanun içerisinde yer alması maddesi oluşursa eğer bunun akabinde Türkiye Petrollerinin de bir kanuna ihtiyacı vardır. Bu kanunda Türkiye Petrollerinin özerk hâle getirilip, dikey entegrasyona sahip hâle getirilip güçlü bir petrol şirketi oluşturulmasını sağlamaktır. Türkiye Petrolleri bu kanun içerisinde yer almalı ancak arkasından Türkiye Petrolleri kanunu mutlaka çıkarılmalıdır.

Söyleyeceklerim bu kadar, daha fazla zamanınızı almak istemiyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun efendim.

PETFORM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ORHAN DURAN – Orhan Duran, PETFORM Platformu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı.

PETFORM’dan sözü açmışken, tabii, önce Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonun çok değerli üyeleri; bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum.

Şimdi, PETFORM, 54 adet yerli ve yabancı petrol arama, üretim, artı, doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren şirketleri bünyesinde barındıran bir çatı kuruluşudur ve Türkiye’deki gayri safi yurt içi hasılaya koydukları katkı ortalama yüzde 5 civarındadır. Bu kısa bilgiyi sizlerle paylaştıktan sonra biz PETFORM olarak bu yasa tasarısının hazırlanmasında diğer paydaşlarla beraber, ki biraz önce arkadaşımız 3 oda ve 1 petro-jeo derneği adına görüşlerini paylaştı, burada Enerji Bakanlığımız, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, PETFORM ve diğer paydaş kuruluşlarla bu taslak üzerinde çalışıldı, Bakanlığımıza iletili ve belli revizyonlar yapıldı, sonra da bu, tartışmaya açılmak üzere de web sayfasına konuldu ve aralık sonunda da tasarı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine Enerji Bakanlığımız tarafından sunuldu.

Şimdi, Türkiye’deki kritik soru şudur petrol sektöründe: Ben otuz yedi seneden beri şahsen, arama üretim sektöründe çalışıyorum, bu zamanın da yirmi sekiz senesi Türkiye Petrollerinde geçti. Şimdi, Türkiye’de petrol var mı, yok mu? Türkiye’de petrol var. Kritik soruyu sormamız lazım kendimize, o da: Bizim ihtiyacımıza yeten bir petrol ve doğal gaz var mı? Hayır, yok. İşte, bu kanunun hazırlanmasındaki temel hareket noktalarından bir tanesi, yer altında hâlen ulaşamadığımız ve özellikle de denizlerde ulaşamadığımız petrol ve doğal gazın bir an önce keşiflerinin yapılarak ekonomimize kazandırılmasıdır. Dolayısıyla, bu konuda tasarıda gerçekten Türkiye Petrollerinin önünü tıkayan bir madde yoktur. Şimdi, zaten bu tasarıda, bir taslak hazırlandığı zaman ilk aşamada - bütün bu arkadaşlarımızla beraber hazırlanan, ilgili paydaşlarla hazırlanan tasarıda- herkesin imzası var ama TPAO’yla ilgili birkaç konuda hakikaten rezervleri olmuştur ve bu şekilde Bakanlığa gitmiştir bu. Sonuç itibarıyla, ülke menfaatleri bakımından da herhâlde bu salonda hiç kimsenin ülkenin menfaatlerine aykırı bir düşünceyle hareket etmesi söz konusu olamaz. Bunun da altını çizmek isterim.

Şimdi, bu yasa neyi getiriyor? Bu yasa, gerçekten, yerli veya yabancı... Yok “Yabancılar gelecek, petrolümüzü alacak.” falan yani petrol ülkeleri başta olmak üzere bütün dünya, artık, teknolojiyi ülkelere getirme adına, sermayeyi ülkelere getirme adına ve bir an önce yer altı kaynaklarını, petrol ve doğal gazı –bizim konumuz bu- keşfedip ekonomiyeye kazandırma adına bir hamle içerisindedir. Şimdi, bugün bile bizim ürettiğimiz 45 bin varil/gün civarındaki petrolün ekonomimize katkısı 5,5 milyon dolar civarında. Hedefimiz bunu 90 bine, 180 bine çıkarmak olmalı. Bu da bugün bizim için en kritik nokta olan cari açığın aşağı çekilmesinde önemli bir unsur. Bunun, hepimizin, Sayın Başkan ve Bakanımızın, üyelerimizin kabul ettiği bir realite olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, bu Petrol Kanunu’nda özel sektörü temsil eden bir çatı kuruluş olarak, millî petrol şirketimizi dışlayan bir anlayış kesinlikle gündeme getirilmemiştir. Zaten, örneğin biraz önce değinildiği gibi, mevcut üretim sahalarında 20+10+10 yıldan sonra TPAO bunu üretiyorsa sonuna kadar TPAO’nun elinde kalmaya devam edecek bu. Kritik noktalardan birisi bu.

İkincisi: Örneğin özel sektörden birisi üretiyor ise eski kanunda 20+10+10 bundan sonra ise doğrudan Türkiye Petrollerine verilme durumu var. Şimdi, bu, riskli bir alanda petrol ve doğal gazı arayan bir sektör olarak, şirketler topluluğu olarak bu farklılığı yaratmanın bence arama çalışmalarını engelleyici bir unsur olacağını düşünüyoruz. Dolayısıyla, sonunda kırk seneyi doldurmuş bir üretim sahasının da gene bir müzayede ile kim daha iyi teklif veriyorsa ona verilmesinin burayı bir yerlere peşkeş çekme anlamına gelmediğini kesinlikle söylemek isterim veya da bu tür düşüncelere katılmadığımı söylemek isterim.

Sonra, eskiden 7 farklı lisans alıyorsunuz, 1 tane kuyu yükümlülüğünüz var. Şimdi, bu yasada her lisansa ilk beş yılda -tabii ki sismik vesaire yaptıktan sonra- 1 kuyu yükümlülüğünüz var, ondan sonraki ikişer yıllık uzatmalarda -bunlar yeteri kadar ikna edilebiliyorsa, yetkili organ- birer kuyu sorumluluğunuz, yükümlülüğünüz daha var. Dolayısıyla, bu tasarı Türkiye’de çok daha fazla kuyu açılmasının önünü açıyor. Kim açarsa açsın, Türkiye Petrolleri açsın, özel şirketler açsın, Türkiye’ye gelen yabancı şirketler açsın. Haa, şöyle bir noktada...

Mesela vergilendirme olayı gündeme getirildi, onunla ilgili de birkaç şey söylemek isterim. Mevcut kanunda yüzde 55, bu kanunda üst limit yüzde 40 ama hiçbir zaman -bu kurumlar vergisi ve benzeri çerçevede olaya baktığınız zaman- bu vergi miktarı yüzde 40’ın üzerine çıkmamış bugüne kadar. Dolayısıyla, burada belirtilen yüzde 15’ler civarında bir kayıp da hiçbir zaman gerçekleşecek bir durum değil. Şimdi, ileride farklı şeyler olursa, örneğin dramatik anlamda büyük keşifler olursa veya farklı şeyler olursa tabii ki başta Bakanlık veya o günkü yetkili hükümet veya kurumlar olarak bununla ilgili yeni değişiklikler tabii ki yapabilirler ve bunun da önü kapalı değil. Dolayısıyla, bu yasada örneğin Royalty... Dünyada çeşitli anlaşmalar var, yani yurt dışında da çok bulunduğum için söylüyorum. Bizimki bir kere devlet hissesi yani “royalty” denilen olay, artı, vergiye dayalı bir kanun. Önceki de öyleydi, bu kanunumuz da böyle olacak. Bir bakıyorsunuz, servis anlaşmaları var, Irak’ta örnekleri var. Bir bakıyorsunuz, üretim paylaşım anlaşmaları var, bunlar çok farklı anlaşmalar, burada devlet hissesi var, ki söylüyorum bu, yüzde 10’la 12’ler arasındadır. Bugünkü bizim yasadaki yüzde 12,5’luk rakam ya da 1/8’lik rakam realistik bir rakamdır, yani bunu paylaşmak isterim sizlerle ama bizdeki vergilerle birtakım gelirler oluşuyorsa onları elde ediyorsunuz ama üretim paylaşım anlaşmalarında tamamen “R faktörü” denen bir olay var, birtakım yukarıdan aşağıya azalan oranlarda kâr petrolünün paylaşımı var. Ne zaman? Bütün costlarınızı ya da bütün maliyetlerinizi geri aldıktan sonra. Dolayısıyla, bu kanunla; bir, çok sayıda kuyu açılmasının önü açılıyor, ikincisi, Türkiye Petrolleriyle ilgili birtakım olaylar, -ben de eski TPAO mensubu olarak- Türkiye Petrolleri Yasası’nda yapılacak değişikliklerle bahsedilen olaylar kolaylıkla sağlanabilir; üç, bu kanun Türkiye Petrollerinin önünü kapatmıyor, açıyor, çok daha fazla, çok yatırım yapan, bu sektörde lider olma çabasını gösteren bir anlayışta kesinlikle çok sayıda ruhsat sahibi olmanın önünü açan bir yasa. Dolayısıyla, bu anlamda bir sıkıntı olmadığını düşünüyorum. Bunun dışında da yerli ve yabancı şirketlerin de Türkiye’de gerçekten riskli olan petrol ve doğal gaz arama... Çünkü bizim petrol yapılarımız hiçbir zaman bir Irak, Suudi Arabistan, vesaire gibi değil; hakikaten küçük, komplike, tektonik, kırıklı ve keşfi zor, keşfettiğiniz zaman da üzerinde açacağınız üretim kuyusu sayısı da maalesef sınırlı, birkaç sahamızı göz ardı edersek, işte Batı Raman gibi veya işte, geçmişte şu anda suya dönüşmüş Karakuş sahalarına bakarsak TPAO’nun... Dolayısıyla, kim yatırım yapacaksa -ki arama üretim sektörü riskli bir sektördür- yerli veya yabancı ulusal şirketimiz de tabii mutlak lider olarak, özellikle denizlerde liderliğini koruyarak ve yabancı şirketlerle ortaklık yaparak bu arama üretim yatırımlarının daha yukarılara çekilmesini sağlamalıdır. Türkiye’de son on yılda 10-12 misli arttı. Yeni keşifler yapılmadı mı? Yapıldı ama bazı sahalarda bitiyor dolayısıyla, dengede tutmak da bir başarı ama biz diyoruz ki: Bu yasayla umuyoruz ki, çok daha kuyu açılıp çok iyi tanımlanmış noktalarda sondaj yaparak, çok disiplinli bir ekip çalışmasıyla yeni keşifler yapıp bu petrol ve doğal gaz üretimimizi daha yukarı rakamlara çıkarınız ümidini taşıyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurunuz Sayın Susam.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Şimdi, soru, yani bir açıklama sadece konuşmasını tamamlaması ve bilgilerini doyurucu bir şekilde alabilmek açısından.

Orhan Bey, 54 tane yurt içinde yerli petrol arayan şirketin temsilcisisiniz değil mi? Yerli şirketlerin temsilcisisiniz?

PETFORM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ORHAN DURAN – Bunların üçte 1’i arama üretim şirketi, diğerleri doğal gaz piyasasında faaliyette. Dolayısıyla, 17-18 tane diyelim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ve uzun yıllar TPAO’da çalışmış biri olarak size bir soru sormak istiyorum, bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Türkiye’nin petrol politikasında güçlü bir TPAO’nun önderliğinde ve devletin ulusal petrol stratejisine uygun şekilde güçlü, kaynakları ve özerk yapısı güçlendirilmiş bir şirket olarak yapacağı çalışmalar Türk girişimcisinin bu alandaki çalışmalarına destek olur mu, olmaz mı? Yoksa sıradan bir şirket noktasında sizin uluslararası büyük şirketlerle rekabet şansında güçsüz bir TPAO’nun size faydası olur mu, olmaz mı?

HÜSEYİN ÜZÜLMEZ (Konya) – Bu soru Bakana sorulmalı.

BAŞKAN – Pardon “Bu soru Bakana sorulacak bir soru.” diyor da...

HÜSEYİN ÜZÜLMEZ (Konya) – Muhatabı Hükûmet olan bir soru. Böyle bir soru olur mu?

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ne alakası var? Ben...

HÜSEYİN ÜZÜLMEZ (Konya) – Böyle bir soru mu olur ya? Buraya bilgilendirme için toplantıya gelmiş bir kişiye soru soruyorsunuz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Hayır, Orhan Bey'e sordu, Orhan Bey cevap versin, lütfen.

BAŞKAN – Peki, cevap versin.

Buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Şimdi, bunu Hükûmete sorma açısından değil, herhâlde siz biraz sorumu anlamadınız. Piyasanın içinden Türk özel sektörünün...

BAŞKAN – Bilgi almak istiyorsunuz, peki.

Orhan Bey, buyurun bilgi alalım.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Soruyu anladık da onun için.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir müsaade edin, ben anlatırım.

BAŞKAN – Hayır, sorunuzu sordunuz, sözünüz bitti ama.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Lütfen, müsaade eder misiniz? Bitmedi sözüm.

Burada sorunun mantığının altında yatan olay şudur: Biz Türk girişimcisinin bu alanda arama, araştırma, geliştirme ve sektörde büyüme stratejisinin Türk Petrolleri Anonim Ortaklığının güçlü olması yapısıyla daha güçlü bir platform olacağını düşünüyoruz ama güçsüz bir TPAO'nun ve uluslararası şirketlerin insafına terk edilmiş bir Türk özel sektörünün bugünkü finansal gücüyle çok başarılı olmayacağını düşünüyorum. Bu anlamıyla kendisinin iki alandan gelmiş bir insan olarak şu an görüşünü almak istiyorum. Bu, direkt Orhan Bey'e, bilerek, inanarak ve bu sektörün gelişmesi açısından kaygıları olan biri olarak sorulmuş sorudur. Muhatabım Bakan değil, direkt Orhan Bey'dir.

PETFORM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ORHAN DURAN – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Şimdi, biz PETFORM olarak basınla da birçok şeyimizi paylaşıyoruz. Bizim hep söyleyegeldiğimiz bir olay var, Türkiye Petrolleri gerçekten özerk, dinamik, kararlarını hızlı alabilen, kendi yapısı içerisinde kararlarını verebilen bir anlayışa dönüştürülmesinin hep altını çizerek söyleyegeldik. Sizin bahsettiğiniz dikey entegrasyon olayında da bizim herhangi bir farklı düşüncemiz yok. Dolayısıyla, Türkiye Petrollerinin birtakım başka sıkıntıları da var, şimdi, sözü uzatmamak için onlara girmeyeceğim ama tabii ki TPAO'nun biz güçlü olmasını istiyoruz ama "TPAO'nun güçlü olmasının yanında, biz, Türkiye'de özel sektör, özellikle yerli şirketlerimizden de bazı şampiyonlar çıkabilir mi?" noktasında da bütün siyasi otoritelerden de destek beklediğimizi ve bu anlamda olaylara pozitif yaklaşılması gerektiği arzusunu da taşıyoruz. Dolayısıyla, Türkiye Petrolleri güçlü olmalı ama Türkiye Petrolleri yeni bir yapılanma içerisine girmeli, Türkiye Petrolleri uluslararası şirketlerde olduğu gibi birtakım servis kabiliyeti olan şirketlerini ayırmalı, tamamen "core business" neyse, esas işlevi konusunda yapısının gerçekleştirilmesi gerekiyor ve bu anlamda da sanıyorum önümüzdeki süreçte yeni gelişmeler olacaktır diye düşünüyoruz. TPAO'lu arkadaşlarımızın kendi TPAO Yasası'yla ilgili olaylarının da mutlaka göz önüne alınacağını umuyoruz diye sözlerimi noktalamak isterim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Ben cevabımı aldım, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Bir önerge var, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Türk Petrol Kanunu Tasarısı'nın görüşmelerinde bir alt komisyon kurulup alt komisyon çalışmalarının tamamlanmasından sonra devam edilmesini arz ve teklif ederiz.

Alim Işık

Kütahya

BAŞKAN – Önerge üzerinde...

Bahattin Şeker

Bilecik

Buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Arkadaşlarımızı dinledik, sektörün temsilcilerinden de bazı bilgileri aldık. Kanaat odur ki, bu konunun daha detaylı, ciddi bir şekilde, var olan tasarı ile sektörde bundan sonra ortaya çıkabilecek bazı gelişmeler ve TPAO'nun statüsü konusunda daha detaylı bir çalışmanın gerektiği yönündedir.

BAŞKAN – Efendim, özür dilerim Alim Hocam.

Yani bir şeyi burada arkadaşlarımla paylaşmak isterim. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Kanunu'nu görüşmüyoruz, yani dolayısıyla, alt komisyona da gitsek orada da Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının kanununu görüşecek değiliz. Dolayısıyla, bu hassasiyeti ben hatırlatmak istedim.

Buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı kanununun görüşülmeyeceğini ben de biliyorum ama bir değerli konuşmacının da işaret ettiği gibi, bu kanunda bunun zikredilmesi gerektiği ve ona bir atıfta bulunulması gerektiği, ayrıca, bazı maddelerde ciddi endişelerimiz nedeniyle bunun daha detaylı dar bir çerçevede, sınırlı sayıda milletvekilinden oluşan alt komisyonda görüşülüp burada daha hızlı geçirilebileceğini düşünüyoruz. Aksi takdirde, tabii ki her konuda, her maddede... Öncesinde yaşadık, bir örnek var. İki-üç hafta sürecek bir kanun tasarısı hâline gelecektir. Takdir Komisyonundur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aydın, buyurun.

OSMAN AYDIN (Aydın) – Türkiye Petrolleri yasasının -tabii, isminden de anlaşıldığı gibi- ülkemizin en önemli kaynaklarının değerlendirilmesi açısından önemli bir yasa olduğunu düşünüyoruz. Bu yasanın hakikaten, çıkartılırken çok hassasiyet ve özen gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu açıdan baktığımızda, özellikle sektörün yerinde incelenmesi, sektörle ilgili daha detaylı bilgilerin alınmasının çok önem arz ettiğini düşünüyorum. Biraz evvel, konuşmacı arkadaşlardan özellikle “TPAO'nun yüzde 76'lık alan hâkimiyeti bu kanunla beraber ortadan mı kaldırılacak?” konusunda, bu kanunun öyle bir madde içermediği konusunda bir düşünce var, bu doğru değil tabii. Yani bu kanunla getirilen arama süresi beş yılın neticesinde nihayetleniyor. Yani kime aitse, kim sahipse, bu kanunda verilen arama ruhsatı süresi karalarda beş yıl, denizlerde sekiz yıl neticesinde nihayetleniyor. Bugün için beş yıllık süre için yüzde 76 alan hâkimiyetinin beş yıl sonunda ne şekilde dönüşeceğini zaman gösterecek, önümüzdeki süreç gösterecek. Burada kesinlikle ve kesinlikle yabancıların bu konuda arama yapmak için, işletme yapmak için, yatırım yapmak için gelmelerini, özel sektörün bu işin içinde en aktif bir şekilde yer almasını engelleyici bir hüküm kesinlikle aklımızın kenarından geçmiyor ama kuvvetli bir millî şirketin olmasının, hakikaten kuvvetli bir Türk özel şirketinin de olmasının da büyük hizmet edeceği kanısı bizde hakim olduğu için bu kaygıları giderici, bu kaygılardan uzaklaşıcı, bu kanunun hakikaten, sektörün yerinde incelenmesi, yerinde görülmesi, birçok şeylerin anlaşılması, Komisyon üyeleri tarafından kavranması açısından önemli olduğunu düşünüyorum ve bu yönüyle de alt komisyon oluşturulmasının hakikaten zorunlu ve gerekli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bu konuda Sayın Bakanın görüşleri nedir? Böyle bir alt komisyonda... Bir şey söylemek istiyorum, siz de teklif ettiniz, Sayın Bakan da dün teklif etti, yani gerçekten burada bu kanun görüşülürken petrol sahalarının ve sismik araştırmalar dâhil platformların ziyaret edilmesi dâhil, mümkünse bunları yapmak ve işi yerinde görüp değerlendirme noktasında, Komisyona her türlü imkânı sağlama konusunda fırsatlar yaratalım diye konuştuk. Bu, gerçekten önemli çünkü teorik olarak konuştuğumuz birçok konuyu kendi alanında görmek, değerlendirmek ve oradan bilgi almak bu anlamıyla iyi. İhtisas komisyonu olmamıza rağmen ve “Alt komisyonda bunları görüşelim.” dememizin altında yatan nedenlerin birincisi de, birazcık daha konuya nüfuz edebilecek ve bu tür çalışmalarda, alt komisyon çalışmalarının verdiği sonuçların verimliliği noktasındadır. Örneğin borla ilgili yapılan alt komisyon çalışmaları bu anlamıyla çok verimli çalışmalar hâlinde geçmiştir. Bu çalışmaların sonuçları eğer o günkü mutabakat aynı anlamda devam etse belki çok daha iyi noktalara gidebilir. Bu anlamıyla, alt komisyon çalışmalarına bundan sonraki süreçte de sıcak bakılması gerektiğini düşünüyorum. Burada arkadaşlarımızın vermiş olduğu teklif, önergeye bu anlamıyla yaklaşırsa burada birçok konuyu daha ayrıntılı bir şekilde inceleme ve bu çerçeve içerisinde -az önce herkesin söylediği gibi- bu kanundan muradımız ne? Herkes millî çıkarları düşünüyor, bu Parlamento millî çıkarlara aykırı bir şey yapmak istemez, ama değerli arkadaşlar, şu da çok açık bir

gerçekliktir ki, bu, niyetle çözülen bir şey değildir. Niyet, iyi niyet, bazen, hani bir söz vardır, "Cehennemin yolu iyi niyet taşlarıyla örülmüştür." derler, bazen yanlışlıklar yapılmasına da neden oluyor. İyi niyetimiz muhakkak hepimizin var, ama realiteler de var. O realite nedir? O realite, güçlü bir ulusal stratejiyi uygulayabilecek şirket... Ben çok arzu ediyorum, Orhan Bey'in dediği gibi, ülkemizin yerli petrol arayan şirketlerinden güçlü şirketler çıksın, daha çok yatırım yapsın, imkânlar alsın, biz güçlü olalım, yabancı güçlü oyuncular çağıralım, ama sahanızda siz güçlü olursanız onlarla rekabet edebilirsiniz. O gücü yakalamadıktan sonra çağırdığınız büyük sizi ezme noktasında olacaktır. Onun için alt komisyon çalışmalarına destek verilmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Evet, alt komisyon talebinizi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Tasarının geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir önerge vermiştik, düşüncemizi söylemiştik Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, yani tümünden sonra bugünkü çalışmaları bitirelim diye, iki saat oldu, yani daha çok zamanımız var, maddelerine geçtik, biraz devam edelim.

1'inci maddeyi okutuyorum...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, Bakanlığın dün akşamki sunumunda, bizim de sorularımıza, Sayın Bakanın da dünyada bu kanunla ilgili komisyon üyelerinin sorduğu sorulara cevap verebilecek çalışmalar yapıp komisyon üyelerimize sunun diye bir teklifi vardı ve arkadaşlarımıza bir görevlendirme yapmıştı dün akşam.

BAŞKAN – Söz veririm, konuşurlar.

1'inci maddeyi okutuyorum...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir dakika...

O anlamıyla, bu kadar maddelerde acele etmenizin...

BAŞKAN – Maddelerde acele etmiyorum, yani şimdi...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir daha alalım...

BAŞKAN – Bir müsaade edin, ama, yani... Burayı ben mi yöneteceğim, siz mi yöneteceksiniz? Burayı ben yöneteceğim.

Dolayısıyla, ben oyladım ve...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Siz yönetiyorsunuz zaten.

BAŞKAN – Bir müsaade edin ama... Yani ben oylamaya geçtim, maddelere geçiş oyladım, maddeleri okutayım, maddeler üzerinde konuşma zaten yapıyorsunuz, orada devam ederiz, yoksa karşılıklı soru-cevap gibi olur, yönetmekte zorlanırsınız.

Dolayısıyla, 1'inci maddeyi okutayım, 1'inci madde üzerinde sözlerinizi alırsınız, sözlerinizi veririz, orada ne söyleyecekseniz onları söylersiniz zaten.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Söylenen o değildi ama Sayın Başkan.

BAŞKAN – Aynı şey, yani bu toplantının düzeni açısından...

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Hayır, şeyler bir sunuş yapacaklardı.

BAŞKAN – Efendim, siz orada talebinizi dile getirirsiniz, Hükûmete de söz veririz, hazırlık yapmışlarsa onlar da cevaplarını verirler.

Tamam, o şekilde, yani hiçbir sorunuzun karşılığında söz vermezlik yapmayacağım.

Buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Yani zaten Başkanım...

BAŞKAN – Efendim, bak, şimdi, yani bu böyle karşılıklı, ikili giderse bu iş olmaz. Yani şimdi ben maddelerine geçtim, maddelerini okuturum, maddeler üzerinde zaten tartışma açacağım...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – O zaman kendi kendinize yapın kanunu, biz çıkalım. Ben yaparım, ben olurum, ben ederim... Yani niye böyle konuşuyorsunuz?

BAŞKAN – Efendim, hayır...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Çıkarın kanunu kendi kendinize, alın Petrol Kanunu sizin olsun! Katkımızı istemiyor musunuz? Bizim bu konuda taleplerimizi...

BAŞKAN – Sayın Susam, usul ve esaslar içerisinde katkısını, burada sivil toplum örgütleri dâhil olmak üzere, usul ve esaslar içerisinde herkesin katkı sağlamasının önünü açmakla mükellefim, bunu da yapıyorum, bu konuda çok da mütevazı olmam. Yani bu konuda sonuna kadar açığının farkındayım ve bu konuda mütevazı olmam.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRK PETROL KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Mülkiyet, Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Mülkiyet

MADDE 1- (1) Türkiye'deki petrol kaynakları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

BAŞKAN – Evet, 1'inci madde üzerinde söz almak isteyenler varsa, söz vereyim.

Sayın Işık, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle tutumunuzun giderek sertleşmesinin buradaki hiçbir milletvekiline yaramayacağını altını çizerek sizlere hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, tutumumu sertleştirmiyorum, ama bana yardımcı olmanız lazım.

ALİM IŞIK (Kütahya) – İfadeleriniz, karşınızdaki milletvekilini hakir görecektir. Lütfen...

BAŞKAN – Hayatta öyle bir şey yapmam, ama benim size gösterdiğim saygıyı, burayı yönetirken bana da göstermenizi diler ve isterim.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Elbette ki onda hiç kimsenin bir şeyi yok...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Size gösterdiğimiz saygıyı anlamayacak kadar bizi suistimal ediyorsunuz.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Dün akşam Sayın Bakana çıkarken, ben, çünkü tam inceleyememişim, mevcut kanunun ve tasarının karşılaştırmalı bir tablosunun hazırlanması ve arkadaşlarımızın bu konuda bize bir doküman vermesi hâlinde daha yararlı olacağını söylemişim. Sağ olsun Sayın Bakan da var olduğunu söyledi, ama var olan, eklenen metin mevcut kanunun maddelerini içermiyor.

Örnek veriyorum, mevcut 6326 sayılı Petrol Kanunu'nda madde 2 diyor ki: "Yer altı kaynaklarımızın millî menfaatlere uygun olarak hızlı, etkin ve sürekli bir şekilde aranması, üretilmesi ve geliştirilmesi düzenlenmektedir."

1'inci maddede "Petrol kaynaklarının devletin hüküm ve tasarrufunda olduğuna ilişkin hüküm içermektedir." diye açıklama notu eklenmiş. Biz var olan maddenin nasıl değiştirildiğini görmek istiyoruz. Aksi takdirde, ben 30 sayfa not çıkardım, geldim, şimdi oradan takip etmeye çalışıyorum. Bunu dün akşamdan söyledik, arkadaşların inanıyorum ki böyle bir hazırlığı vardır, arkadaşlarımızın da talebi oydu. Yani bunu, tasarımı geciktirme veya engelleme gibi algılamamanız lazım. Biz neyi değiştiriyoruz, onu iyice görmek istiyoruz Sayın Başkan.

Örneğin "Türkiye Cumhuriyeti devleti" kavramının çıkmasının gerekçesini ben buradan duymak istiyorum, çünkü burada bu yok. Bu notta "Türkiye Cumhuriyeti" ibaresinin kalktığına dair bir ibare yok, ama ben maddenin, kanunun eski, orijinal hâlini bulduktan sonra bunu fark ettim. Dolayısıyla, buna benzer birçok, her maddede eleştirilerimiz, önerilerimiz olabilir.

O nedenle, ben, diğer tasarıda olduğu gibi "Hemen bunu bitirelim, ısrarla devam edelim." gibi bir anlayışın doğru olmadığını düşünüyorum. Takdir yine sizin. Elbette ki burayı siz yöneteceksiniz, ama buradaki her milletvekilinin de kaldıracağı parmak için, vereceği oy için vicdanının rahat olması gerekiyor, neye parmak kaldırıyoruz biz de onu öğrenmek istiyoruz. Ona bakarsanız hemen 1'inci maddeyi geçelim, 2'yi geçelim, bitiriverelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, bir şey ilave edeyim size.

Şimdi, Komisyonumuzun uzman arkadaşları, yani Bakanlığımızın hazırladığı dosyanın dışında, komisyon uzmanı arkadaşlarımız verdiğimiz talimat doğrultusunda, eski kanun ile yeni kanunun mukayeseli hâlini kendileri hazırladılar, benim de şu anda önümde var...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Bizde yok.

BAŞKAN – ...ve bu bütün maillerinize, mail ortamında bu metin aynen gönderildi. Hepimizde var, hepinizde var. Dolayısıyla, danışman arkadaşlarınıza söylerseniz bunu maillerinizden size çıkarırlar ve bunun elinizde olması lazım.

Şu anda sizin o bahsettiğiniz metin benim elimde, ki Ünal Bey’le görüşmemizde “Böyle bir metnin çıkması fevkalade olacak.” dedi, biz de aynı kanaatte olduk ve bunu özellikle hazırladık ve herkese gönderdik bundan on gün evvel.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, göndermiş olabilirsiniz, biz de buraya...

BAŞKAN – Evet, yani onu söylemek istiyorum. Yani dolayısıyla...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ederim, onu ediniz, mademki böyle bir hazırlık varsa, en azından onu bir yansıtarak, bize, bir “Şu madde şuydu, şu hâle getirildi.” şeklinde bir sunum yapılsa, herkes bilgilense iyi olmaz mı?

BAŞKAN – Bilgilenmeniz için zaten gönderdim Alim Hocam, on gün oldu göndereli.

Lütfen, yani...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, doğrudur da ben dün yurt dışından geldim görevli olarak, akşam katıldım, sabah - her partinin olduğu gibi bizim de işimiz var- buraya geldik. Yani işimiz sadece bu değil ki milletvekili olarak, hepimizin sadece bu konuda on gündür bununla çalışacak bir durumu olmadı, şahsen benim olmadı, belki arkadaşlarımızın olmuştur. Yani bu talebi size iletme herhâlde yerinde bir taleptir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Susam, buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, bu Komisyon toplantısına girerken söyledim, önemli bir kanunu görüşüyoruz.

Sayın Bakanın sunuşu çok kısa bir sunuştu. Sayın Bakan, Türk petrollerinin bunca yıl sonra yeni bir yasaya kavuşması konusunda, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin petrol konusundaki vizyonunu anlatma fırsatı bulamadı, dün akşamki toplantı da saatin ilerlemesi nedeniyle, “Bunu daha sonra görüşürüz ve arkadaşlarımız çalışma yapsınlar.” diye sona erdirildi. Biliyorsunuz saat on bir buçuktu, sorularımız daha bitmemişti, daha sunum tamamlanmamıştı ve bundan dolayı da ara verdik ve Bakan -o bizim kendi aramızdaydı ama- bugün burada, Komisyonunda.

Tüm Türkiye, bu kanunun Türkiye için neler getirdiğini duymak, bilmek ve öğrenmek istiyor. Sayın Bakan etrafı bir sunum yapmayı gerçekleştirmedi. Bu noktada, Bakanlığın bürokratlarınca akşam sorduğumuz sorular konusunda bu Komisyonu bilgilendirme konusunda bir sunum yapılmadı ve siz, ısrarla bizim verdiğimiz 1’inci maddeyle ilgili önerenin fotokopisi bize gelmeden “Ben geçtim 1’inci maddeye, bunu oylayın, konuşun.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Oylama demedim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir dakika ya, bir dakika...

BAŞKAN – Hayır efendim, “oylama” demedim...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – “Oylama” demedin, “konuşun” dedin. Ya, bu gelmedi, daha benim verdiğim önerge gelmedi buraya.

BAŞKAN – 1’inci madde okunmadan önerge nasıl gelir Sayın Susam?

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Onun için, o zaman biraz sabırlı olun işte.

Bu anlamıyla, ben Sayın Bakandan da gerçekten bu konuda burada eleştirilerimiz var, burada önerilerimiz var, burada kaygı ve kuşklarımız var, burada desteklerimiz var.

Sayın Bakan bu konuşmalarla birlikte, ya kendisi ya Bakanlıkta bu konuda ilgili olan arkadaşlarımız, bize bu maddelere geçmeden önce doyurucu ve kamuoyuna, burada basın ve sektörün temsilcilerine doyurucu bilgiler vermesi gerekmez mi?

“Geçtik maddelere, yürüyün kardeşim.” Böyle bir kanun konuşması, böyle bir görüşme olur mu? Siz bir de diyorsunuz ki “Ben çok toleranslıyım.”

Evet, Sayın Başkan, biz sizi böyle biliyoruz, yaptığınız uygulamalar böyle, teşekkür ederiz, bize her türlü bilgiyi anında göndermeye gayret ettiniz, ama şu an, şurada oturduğunuz an sizi tanıyamıyorum. Değiştiniz birden, bu kanunu tartışmalara sokmadan iletmeye çalışıyorsunuz. Birazcık sakın olun.

BAŞKAN – İnsaf, insaf!

Bu eleştirileri kabul etmem Sayın Susam, insaf!

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Etmeyebilirsiniz.

BAŞKAN – Evet, bu sizin kendi görüşünüz olabilir, ama bu eleştirileri asla kabul etmem, çünkü üç saatten beri zaten geneli üzerinde tartışıyorsunuz.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bu anlamıyla, sizin geneli üzerinde bu değerlendirmelerden sonra...

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Altmış yıllık yasa, olacak o kadar!

BAŞKAN – İyi de, altmış yıllık yasa iki senede tartışamayız sonuçta.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bir dakika, iki sene tartışmayacağız ya!

Geneli üzerinde tüm grupların, birçok milletvekili arkadaşlarımız sonucunda biz burada üç buçukta başladık toplantıya, seçim yaptık dörde on vardı başladık, bir saat olmadı, biz tümü üzerini bitirdik, Bakanlığın sunuşu dâhil. Neyi konuşuyoruz, neyi şey yapıyoruz ya?

BAŞKAN – Yani anlamadım Sayın Susam.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ben bekliyorum, şimdi, Sayın Bakan...

BAŞKAN – Geneli üzerinde söz talebi olup da konuşmayan kim kaldı, bana söyler misiniz? Yani ben şimdi sizi zorla konuşturacak da değilim ki. Yani söz alan herkes bunu konuşmadı mı?

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Karşılıklı konuşmayın.

Tamam, devam edeyim, ondan sonra siz cevap verirsiniz, çünkü mikrofon açma ve kapama yetkisi sizde, istediğiniz an verirsiniz kendinize.

Şimdi, ben, bu kanun maddelerine geçmeden önce size o yazıyı gönderdim. Niye gönderdim? Tümü üzerindeki görüşmeler bittikten sonra ara verelim, maddeler üzerinde bu değerlendirmeler ışığında arkadaşlarımız önergeler verecek. Biz Bakanlığın sunumunu da almalıydık, Bakanın görüşlerini de almalıydık, ondan sonra bu çerçeve içerisinde önergeler konusunda daha objektif ve yarar getirebilecek önergeler verme fırsatı ve şansını bize tanımalıydınız. Bunu yapmayıp, “Tamam kardeşim, ben maddelere geçtim.” demeniz doğru değil Sayın Başkan.

Bu anlamıyla ben Sayın Bakandan bekliyorum. Ben, Sayın Bakanın kamuoyu önünde yeni petrol kanununda Hükûmetin vizyonunu, TPAO’nun durumunu, aramalardaki konumunu ve bizim diğer ülkelerle mukayeseli bir üstünlüğümüz ne olacaktır bu kanunla, ilgili düşünce, görüş ve önerilerini duymak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, 1’inci madde...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bakan bir şey söyleyecek mi Sayın Başkan?

BAŞKAN – Söz isterse Bakan her zaman söz alabilir, konuşabilir efendim.

Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; tabii, bizim, hem Plan ve Bütçe Komisyonunda hem de Enerji Komisyonunun bir üyesi olarak çalıştığım bu ortamlarda, Hükûmet olarak Komisyonun tasarruflarını karışma diye bir durumumuz olmaz, Komisyonun her türlü kararına saygılıyız.

Tabii, geneli üzerinde konuşacak da çok şey var, maddeleri üzerinde de -yaklaşık 29 madde- mesela karşılaştırmalı tabloları siz bütün milletvekillerimize on gün önceden de bildirmişsiniz, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, 133 maddelik bir kanun 29 maddelik bir kanuna dönüşüyor. Yani tabiri caizse bir çuvalın içerisinden bir poşet bırakılıyor. Çoğunluğu alınmış zaten bunun, piyasa kanunlarıyla beraber alınmış. Yani karşılaştırmalı tablo yaparsınız 105 tane sütunun karşılığında hiçbir şey bulamazsınız.

O yüzden, bu çok ciddi bir çerçevesi değişen kanun hâline geliyor. Arama ve üretim faaliyetleriyle alakalı hususlar kalmak kaydıyla, diğer bütün, rafineydi, dağıtımdı, iletimdi, her biriyle alakalı piyasa kanunları önceden alındı.

O yüzden, ben platforma gitmeyle alakalı o samimi dileklerimizi tekrar ediyorum, fakat eğer o platforma gittikten sonra kanun çıkacak dersek, oranın coğrafyasını bilmiyoruz, ben Akçakoca’da bizzat gidip de platforma çıkamadan döndüğüm zamanları biliyorum. Yani coğrafyası, oranın rüzgârlı durumu, her zaman müsait olmayabilir.

O açıdan, biz bunu bir taahhüt olarak veriyoruz ve bütün milletvekillerimizle, ilgili bütün arkadaşlarımızla beraber yeni almış olduğumuz sismik geminin gezilmesini ve onun seyahatini şimdiden söylüyoruz, ama zamanlamasını, hem meteorolojiyle konuşalım hem de o anki şartları konuşalım, ona göre belirleyelim.

Özellikle ben şu üsluba teşekkür ediyorum. Herkes tabii ki bu kanunla alakalı fikirlerini söyleyecek, lehte olanlar olacak, aleyhte olanlar olacak, beğendiği maddeler olacak, beğenmediği maddeler olacak, tabii ki bunlar enine boyuna bu Komisyonunda tartışılacak, ama ben şu ana kadar gelinen üslubu olumlu buluyorum. Yani kimse kimseye hakaret etmeden, normal Komisyonun seviyesine yakışır bir şekilde fikirlerini açıklıyor ve bunu da ben son derece olumlu buluyorum, fakat, arkadaşlar, tabii, bunları söylerken bazı tenakuza düştüğümüz, içinde tezata düştüğümüz konular oluyor.

Şimdi, biz dedik, Sayın Başkan da söyledi, bu bir Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının kuruluş ve teşkilat kanunu değildir.

Piyasadaki bütün aktörlerin, bütün oyuncuların -özel ve kamu sektörü olmak üzere- sistematize eden, çalışmalarını düzenleyen ve daha çok ruhsat alanında daha çok yatırımcının çalışmasını tavsiye eden bir kanun olacak.

TPAO'nun, tabii ki millî şirketimiz, ama biz onun bir modelle beraber uluslararası arenada yer almasını istiyoruz.

O model şu: Şimdi, bütün o saydığınız firmaları kamu şirketiymiş gibi lanse ettiniz. Yani Shell'di, Petrobras'tı, Chevron'du, BP ydi.

Arkadaşlar, bunların çoğunluğu özel şirketlerdir, kamu himayesinde kurulmuş ve halka açık özel şirketlerdir.

Shell, tamamı şu anda halka açılmıştır ve hisselerinin tamamı Amerika ve Avrupa borsalarında işleme açık şirketlerdir ve kamu hissesi, devlet hissesi bulunmamaktadır, ama biz ne yapalım? TPAO'nun tamamen, yüzde 100'ünü mü halka açalım? Hayır, biz öyle düşünmüyoruz, aynen Türk Hava Yolları modelinde olduğu gibi -ki o zaman Özelleştirme İdaresinin başında Metin Bey vardı, Müsteşarımız- bütün bu modellemelerle alakalı bütün detay çalışmalara sahibiz, bilgiye sahibiz.

Şimdi, arkadaşlar, tabii ki çok fazla konuşulacak konu var, dün akşam biraz bahsetmiştim. 3.800 TL vererek arkadaşlarımıza, şu anki bizim personel rejimi çerçevesinde, 13.800 dolarlık çalışan firmalarla rekabet etmesini istiyoruz. Bu yapıyla bunun olmayacağını biz zaten önceden söyledik. Yüzde 51'ini açarsak, yine aynen yönetiminde bizler bulunmak kaydıyla, kamu ağırlığı olmak kaydıyla, ama özel şirket dinamiğiyle beraber açarsak, TPAO'nun uluslararası arenada yapacak çok fazla işi var, ama bir ibare kullanıldı -bu ibareyi de kesinlikle TPAO hak etmiyor- "içine düştüğü durum" diye bahsedildi. Yani "içine düştüğü durum" dediğiniz şirketin, şu anda Türkiye'de ilk 3'te olduğunu söylemem lazım kârlılıktadır. Yani böyle acınacak ve böyle sıkıntılı bir durum yok. Daha fazlası yapılmaz mı? Tabii ki daha fazlası yapılır, bunu hep beraber inşallah göreceğiz.

Ben buradaki katkılar ve her madde konusunda detaylıca bunları konuşacağımızı bir kez daha yineliyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

1'inci madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/725) esas numaralı kanun tasarısının 1'inci maddesinin sonuna aşağıdaki ifade eklenmiştir.

"Bu hüküm ve tasarruf Bakanlık tarafından bağlı ve ilgili kuruluşlar eliyle işletilir."

Osman Aydın Kemal Değirmendereli Mehmet Ali Susam

Aydın Edirne İzmir

Ümit Özgümüş Durdu Özbolat Hasan Ören

Adana Kahramanmaraş Manisa

BAŞKAN – Evet, Sayın Susam, buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bu önergedeki temel amacımız, ilave, Türkiye'deki petrol kaynakları devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, ama bunun açılıp Türkiye'de petrol aranması ve çıkarılmasında öncü kuruluş olarak, bir ulusal şirket olarak TPAO'nun yerinin de güçlendirilmesinin sağlanabilmesi anlamında "Bu hüküm ve tasarruf Bakanlık tarafından bağlı ve ilgili kuruluşlar eliyle işletilir." noktasında bir ibare konulmasının bu anlamıyla faydalı olacağını düşünerek bu önergeyi verdik. Önergeye desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Işık, buyurun efendim.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Önergenin lehinde söz aldım. Böyle bir düzenlemenin, TPAO'nun bu alandaki yerinin belirlenmesi açısından doğru olacağını düşünüyoruz. Bu vesileyle TPAO'nun faaliyetleri konusunda bir brifing, bilgilendirme toplantısı ya da sunumu eğer Komisyon

üyelerine verilebilirse, biz de hangi sahada neyiz, dünyada TPAO'nun yarışacağı şirketler nedir, bir detaylı bilgi almak istiyoruz, bu bizim en doğal hakkımız. Ben TPAO'yu tanımak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, Hükûmet önergeye katılıyor mu?

HÜKÜMET TEMSİLCİSİ – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Uzmanımızın bir açıklaması var.

KOMİSYON UZMANI – Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca, maddelerin sıralamasının “amaç, kapsam ve tanımlar” şeklinde devam etmesi gerekiyor silsilenin. Bu sebeple bu maddenin 3'üncü madde olarak sıralamada yer alması gerektiğini düşünüyoruz.

Arz ederim efendim.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Neredeydiniz? Daha “bismillah” derken lastik patlıyor.

BAŞKAN – Evet, Sayın Susam, buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Değerli arkadaşlar, “Acele etmeyin, sindire sindire yapalım, iyi bir kanun çıksın, herkesin şeyine olsun.” derken, bakın, çok net bir şekilde bu kadar kanun çıkarmış bir Komisyon, tasarının metninin “amaç, kapsam ve tanımlar” dan sonra gelmesi gereken şeyini “mülkiyet” olarak birinci noktaya koydu. Demek ki pek acele etmeye gerek yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Komisyonun görevi bu zaten.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Ama Komisyonun görevi bu kadar da basit değil yani, sıralamayı dahi bu anlamıyla yapmamak lazım.

BAŞKAN – Hata varsa düzeltir Komisyon.

Buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, niye bu kadar tahammülsünüz?

BAŞKAN – Hayır, efendim, tahammülsüz değil de...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Benim konuşmalarına niye müdahale ediyorsunuz oradan?

BAŞKAN – Müdahale etmiyorum, lütfen sözünüzü tamamlayın, yani çok alaycı bir şekilde cevap verince ben de “Komisyon bunu düzeltir.” dedim size. Bu kadar basit.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Yani bizim eleştirel bir bakışımızda espri de içinde bulunsun buna da tahammül edeceksiniz. Ne kadar güzel bir şey yapıyoruz.

BAŞKAN – Evet, siz de bize tahammül edeceksiniz, beraber yürüyeceğiz.

Buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Zaten siz istediğinizi yapıyorsunuz, parmak kaldır, indir, parmak kaldır, indir, istediğinizi çıkartıyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, lütfen, konu üzerinde tamamlayalım.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bak, Sayın Başkan, isterseniz müdahale etmeyin, ben bu mikrofonu çok fazla işgal etmeyi istemiyorum, ama siz müdahale ederseniz ben de aynı anlayışla devam ederim. İsterseniz siz müdahale etmeyin, ben görüşlerimi söyleyeyim.

BAŞKAN – Buyurun efendim, dinliyoruz.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bu anlamıyla, bu kanunun hazırlanmasında ciddi eksikliklerin olduğu belli, bize gelen uyarı bunu gösteriyor, bu kanunun hazırlanmasındaki sıkıntının ve aceleciliğin çok bariz bir göstergesidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Değirmendereli, buyurun.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bir şey söyledim ben daha önceki konuşmamda, hakikaten altmış yıl sonra yeni bir yasa yapıyoruz ve gelecek kuşakların da hayatını ilgilendirecek bir yasa yapıyoruz ve daha “bismillah” derken yanlış bir iş yapmışız, yani eksik bir iş yapmışız.

Yani biraz önce söz ettiğimiz gibi, akşam da konuştuğumuz gibi, hakikaten benim de kafam açık değil. TPAO’nun durumu nedir, bu uluslararası platformda pozisyonu nedir, ne hedeflenmektedir, bu kanundaki bazı teknik konularla ilgili uluslararası uygulamalar nelerdir, yani bu konuda bizi ilgilili arkadaşlar, Bakanlık temsilcileri, TPAO ilgilileri bilgilendirirlerse, daha sağlıklı bir çalışma yapabiliriz.

Yani ben sizin de hakikaten hem hoşgörülü hem konuları iyi irdeleme anlayışında olan yapınız itibarıyla bunun çok faydalı olacağını ve eğer arkadaşlar hazır değilse, ama yarına, ama öbür güne hazırlanıp gelsinler bir sunuş yapsınlar, bundan sonra öyle devam etmemizin daha uygun olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, Genel Müdürlüğün veya Bakanlığın herhangi bir sunum talebi var mı, böyle bir hazırlık var mı? Israrla onun üzerinde duruluyor.

HÜKÜMET TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bir sunum hazırlığımız vardı, dün akşam bu sunumu gerçekleştirdiğimizi düşünüyoruz, ama arzu edilirse Komisyonun huzurunda o sunumu tekrar edebiliriz.

Ayrıca, sayın vekillerimiz için o sunumun da içinde olduğu kapsamlı birer dosya dağıttık, ama arzu edilirse -Komisyonun takdirindedir- o sunumu tekrar edebiliriz.

Ayrıca, dün akşamki sunum çerçevesinde gündeme gelen birkaç husus, örneğin devlet hissesine ilişkin diğer ülkelerdeki uygulama ve buna benzer bir iki husus da not ettik, ona ilişkin çalışmalarımızı da yaptık, ilgili maddeler geldiğinde buna ilişkin kapsamlı bilgiler vermeyi planlıyorduk, ama istenilirse, Komisyon arzu ederse o sunumu tekrar edebiliriz efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Evet, Sayın Işık, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, Sayın Müsteşarımın bahsettiği sunum genel bir sunum. Bizim talebimiz, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının bugünkü durumu, geldiği nokta, kimlerle rekabet ediyor, bir TPAO’yla ilgili bir sunum talep ediyoruz biz. Bunu samimiyetle söylüyorum, yani gerçekten, ben, bugün TPAO’nun hangi konumda olduğunu öğrenmek istiyorum bir komisyon üyesi olarak. Bilmiyorum.

BAŞKAN – Peki, o zaman şöyle bir soru sorayım ben.

Bu hazırladığımız yasa, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının yasası mı?

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Değil.

BAŞKAN – Peki, nasıl...

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – En çok onu ilgilendiriyor, yüzde 60-70...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Onunla bağlantılı bu iş veya petrol durumumuzla ilgili, yani şu anda gelinen noktayla ilgili. Yani sadece TPAO’yu demeyelim, Türkiye’nin petrol üretimi, araması, alınan gemi, nereden alındı, kimden alındı, kaç para verdik, yani bununla ilgili, genelde petrol durumumuzla ilgili bir sunum istiyoruz biz.

BAŞKAN – Evet, bu sunumunu almanızda bir mahzur yok, ama bu Komisyon çalışmalarının gündemi değil, onun dışında...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, nasıl gündemi değil, vereceğimiz kararlar, alacağımız her düzenleme bununla ilgili. Yani bu bilgilenmeyi önce alsak ne zarar ederiz?

BAŞKAN – Samimiyetle şunu söyleyeyim...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Samimiyetle söylüyorum.

BAŞKAN – Tamam, alalım, hazırlasınlar, Türkiye Petrollerine de söylesinler, hazırlasınlar da yani hakikaten bugün bu kanun Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının yapısını düzenleyen bir kanun değil, onların teşkilat kanunu değil.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, onun durumunu bilmeden, dünyadaki yerini tam öğrenmeden, Burada yapacağımız düzenlemeyi biz nasıl doğru oluşturabiliriz? Ben devletimin ne anlamda, bu konuda nerede olduğunu görmek istiyorum. Ona göre de belki daha farklı katkıda bulunacağım.

BAŞKAN – Gayet doğal bir şey, görebilirsiniz yani. Bunda bir mahzur yok ki.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Nereden göreceğiz?

BAŞKAN – Ama bizim çalışmamızla ne ilgisi var bunun, ben onu anlamadım.

ALİM IŞIK (Kütahya) – O zaman anlamayacağız sizinle.

BAŞKAN – Yani biz bir kanun tartışıyoruz arkadaşlar.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Bu kanunla ilgili bir sunum istiyoruz efendim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Öztürk, buyurun.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; bakın, ben mesela, TPAO'ya gittim, bilgi aldım. Yani, benim bilgisayarımda, çıktılarımda onların verdiği bilgiler var; bunları geçiyorum, herkes alabilir bunları. Fakat, buraya kilitlenmesini bir türlü anlamıyorum.

Bir de yani ben size bir hatıra anlatayım, AK PARTİ iktidarlardı döneminde TPAO'yu nasıl güçlendirdik, bundan sonra da güçlendirmeye nasıl devam edeceğiz. Biraz önce niyetimi de söyledim. Keşke TPAO veya başka şirketler, yani Türk Havayolları gibi Türkiye'nin gururu olsa, onuru olsa. 2003 yılında o dönemin en üst düzeyi TPAO yetkilisi –bir ağabeyimiz bizim, teknik üniversiteden sevdiğimiz bir insan- uluslararası alandan Türkiye'ye getirildi. Soruyorum, diyorum ki: Nedir bizim petrolle ilgili durumumuz? Anlatacağım, Sayın Başkanım, önemli çünkü. Diyor ki: “Şu ana kadar ayrılan kaynaklar bizim personelimize yetmiyor, biz ekstra bir arama yapamıyoruz.” O yüzden, arama kaynaklarının, yatırım kaynaklarına aktarılması için gerekli görüşmeleri yapıyoruz. Nitekim, biraz önce bahsettim size çok kısaca. Yani, o dönemden bugüne yatırım kaynakları, arama kaynakları kaç kat artmış? 13 kat artmış. TPAO daha güçlenmiş, yani alanları artmış, kuyu sayısı artmış. Dolayısıyla, burada TPAO'yı zayıflatmak, TPAO'yu devre dışı bırakmak gibi böyle bir düşünce yok. Bu dönemde artmış, güçlenmiş zaten TPAO.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Ne kadar güçlenmiş? Yeterli mi? Biz bunu anlamak istemiyor muyuz?

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Mesela, Sayın Vekilim, bakın, bir örnek anlatayım. Şunu diyor yine o dönemin en üst düzey yöneticisi arkadaşımız: “Biz şurada arama yapacağız. Güvenlik güçleri sizim güvenliğinizi sağlayamayız diye orada arama izni vermiyorlardı.” Biz bunları aştık. Yani, mesela, sınırda arama yapacağız, sınırın 1 kilometresinde, 2 kilometresinde. 1 kilometresi mayın, 1 kilometresi güvenlik şeridi, 1 kilometresi bilmem ne. Bu yüzden izin vermiyorlardı. Biz bunları aştık. Yani TPAO, bu dönemde ciddi manada aşama katetti. Dolayısıyla, tabii ki bu bilgileri alın, almayın demiyoruz ama sadece buraya kilitlenmesinin bu kanunun özülüyle ben de uyuşmadığını düşünüyorum şahsen yani.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – TPAO adına konuşuyorsunuz siz.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – TPAO adına konuşmuyorum, sadece gelişmeleri söylüyorum size.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Yok sordum canım.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Siz nasıl söylüyorsanız, ben de yaptığım araştırmaları kamuoyuna, sizlere aktarıyorum.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bunun TPAO adına bir arkadaşımız yapsa fena olmaz mı?

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Yapsın Sayın Vekilim, problem yok, burada bir engel yok. O yüzden, yani bunun dolayısıyla, bir TPAO kanunu olmadığını... Evet, bilgi alırsak güzel olur, araştırırsak güzel olur. Destekleriz, TPAO'nun güçlü bir şirket olmasını biz de istiyoruz diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

OSMAN AYDIN (Aydın) – Bu konuyla ilgili, tam da bu konuyla ilgili ben özellikle konuşmak istiyorum. Şimdi, biraz evvel de söyledim, “TPAO'nun kontrolündeki yüzde 76'lık saha avantajını bu kanun ortadan kaldırmıyor.” diye -bir arkadaşımız- özellikle düşünce var, bu, doğru bir düşünce değil. TPAO'nun yüzde 76 alan kontrolünün bu kanunla beş yıl sonunda ne hâle geleceğini hep beraber göreceğiz, sekiz yıl sonunda ne hâle geleceğini hep beraber göreceğiz. Şu anda ben öğrenmek istiyorum: TPAO'nun elinde kaç tane sondaj makinesi var? Şu anda TPAO'nun elindeki sahalardan jeofizik etütleri bitmiş de sondaj noktasında tespitleri yapılmış kaç tane sondaj hedefi var? Ve, TPAO'nun bütçesiyle bu elindeki sahalarda beş yıllık süre içinde aramayı neticelendirme şansı var mı, yok mu? Bir, TPAO'nun elinde kaç tane sondaj makinesi var? Türkiye'deki alanın yüzde 76'sını arama ruhsatı olarak elinde tutan bir kuruluş bu yüzde 76'lık alanı beş yıl içinde araştırmaya, sondajını yapmaya yetecek bir ekipmana sahip mi, öncelikle onu öğrenmemiz lazım. Artı, bunun bütçesi var mı? Artı, bugün tespit edilmiş, jeofizik etütleri yapılmış, ön araştırmaları bitmiş, sondaj noktasına gelmiş kaç tane sondaj kuyusu açma tespiti var? Bunlar bu kanunun ilgili konuları. Beş yıl sonra bu ruhsatlar ne olacak? Nereye verilecek, nereye gidecek? Yani, gelen bir kurum gibi beş yıl sonunda bu ruhsatları iptal edilecek... Bilmem... Yani bu, burada neticelenmesi lazım. Bu kanunun konusu bu, kapsamı bu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; tabii, TPAO malum, 233 no.lu Kanun Hükmünde Kararnameye göre kurulmuş bir millî şirketimiz. Bununla alakalı, buna benzer birçok bilgiyi sorma ve öğrenme imkânı var. Biz bunların hepsini hazırlayalım, yarın bunları takdim edelim.

Mesela, 22 tane sondaj kulesi var. Bunların içerisinde TPIC'le beraber yurt dışında yaptığı çalışmalar var, yurt içinde yaptığı çalışmalar var. Geçen yıl 56 tane kuyu hedeflemiştik, 59'la kapattık, yani hedeflerimizin daha üzerinde kapattık. Buna benzer, yani orada binlerce kişinin çalıştığı ve büyük hedefleri olan ve Türkiye'nin ilk üç kârlılık şirketleri arasında bulunabilen bir şirketin tabii ki çok fazla anlatılacak yeri var. Bununla alakalı sorulan sorular son derece normal ama biz isterseniz bunları bir faaliyet raporu şeklinde size sunalım çünkü onun yanında sormadıklarınızın da önemli bilgileri ihtiva eden konuları var. Onları da beraberce sunmuş olalım ve bütün, iktidarıyla muhalefetiyle, arkadaşlarımızın elinde o bulunsun. Malum, KİT Komisyonunda da, farklı komisyonlarda da bunlarla alakalı bilgiler olmasına rağmen Enerji Komisyonunun da bu bilgilere sahip olması son derece doğru olur. Biz bunları, bütün bilgileri size yarın veya bir sonraki gün takdim etmiş oluruz.

BAŞKAN – Yarına yetişir mi efendim?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Yarına yetişir inşallah.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım: Düzeltmeyi ben bir oylarınıza sunayım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Pardon, o düzeltmeyle alakalı şöyle söyleyeyim: Mevcut kanunda mülkiyet kısmı ön planda alınıyordu ama ben o redaksiyon yetkisine karışmam, tabii ki Kanunlar Kararları ilgilendiren bir husus. Başbakanlık Kanunlar Kararlarda da o şekliyle gelmişti ama Medis öyle uygun görüyorsa tabii ki bu bizim için önemli bir konu değil.

BAŞKAN – 1'inci maddeyi önerilen redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun efendim, bir söz talebi mi var?

OSMAN AYDIN (Aydın) – Öğleden sonra olsun Komisyon.

BAŞKAN – Sabahleyin burada sunum yapmasınlar mı?

OSMAN AYDIN (Aydın) – Yapsınlar. Bir okuyalım Başkanım, kavrayalım. Sunumda konuşacak olduğumuz ne var?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI TANER YILDIZ (Kayseri) – Arkadaşlar, sunum değil faaliyet raporu gelecek, dağıtacağız biz onu.

Arkadaşlar, iki konum var. Biz sabah dokuzda bütün milletvekili arkadaşlarımızın danışmanlarına onu dağıtmış oluruz faaliyet raporları şeklinde, bilginiz olsun. Hatta birçok bilgileri de içinde barındıracak şekilde, sorduğunuz sormadığınız, 2011 yılı, 2012 yılı, ne varsa faaliyet raporlarını getirelim, bütün milletvekili arkadaşlarımızın danışmanlarına verelim, sizleri de rahatsız etmeyelim.

Şimdi, ben müteselsilen eğer atıflar varsa bu redaksiyondan dolayı o atıfların da içinde zikredilerek yapılmasını Kanunlar Kararlara sunmak isterim. Atıf var veya yok ama varsa onun için ayrı bir önerge vermemize gerek yok. İlgili atıflarıyla beraber redaksiyon yetkisi olarak da onu arz ediyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

Evet, yarın sabah 09.00 itibarıyla TPAO ile ilgili bilgiler dağıtılacak.

Yarın iki on beşte toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.42